Intressentkartläggning och benchmark Bygg- & anläggningsbranschen

På uppdrag av:
Svenska Byggnadsarbetarförbundet
och Sveriges Byggindustrier

Effect Management

Anna Rosvall
Kjersti Berg Marthinsen

Effect Management Development, januari 2019

Innehållsförteckning

- Bakgrund
- Kort om branschen
- Branschens aktörer och intressenter, drivkrafter och fokusområden
- Initiativ för Sund konkurrens, nationellt och i övriga Europa
- Medskick, erfarenheter och framgångsfaktorer

Effect Management

Bakgrund

Kartläggning av bygg- och anläggningsbranschens aktörer, intressenter, drivkrafter, fokusområden samt pågående initiativ och framgångsfaktorer. Intressentkartläggningen och benchmarken baserar sig på intervjuer med personer som representerar olika typer av aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin i Sverige och Norge, intervjuer av personer verksamma inom svenska myndigheter, research av officiella hemsidor för myndigheter och intresseföreningar, faktarapporter, uppsatser från svenska universitet samt studier publicerade på myndigheternas hemsidor.

Bland intervjuerna finns personer verksamma inom:

- Arkitektbyrå
- Bygg- och anläggningsföretag
- Tekniska konsultbolag
- Lås- och säkerhetsbolag
- VVS
- Myndigheter
- Materialleverantörsföretag
- Arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer

Bilder som använts i denna presentation är hämtade från Sveriges Byggindustriers pressrum.
De är tagna av fotograferna Susanne Lindholm, Henry Cohen, och Jonas Gerdle.

Effect Management

Kort om branschen

Branschen är fragmenterad med över 100 000 företag, de flesta relativt små, ca en tredjedel har kollektivavtal. Peab är det största byggbolaget i Sverige med sex procents marknadsandel.

Bygg- och anläggningsbranschen är en av de branscher i Sverige där fusk av betydande art återkommande lyfts fram som förekommande. Det beskrivs att fusket tar sig uttryck i olika former och omfattningar och påverkar de aktörer som vill, och gör, rätt. Förekomsten av oetiska aktörer i branschen är beskrivna i de flesta länder i Europa.

Exempel på byggfusk kan vara:

- Entreprenörer som ökar sin marginal genom att köpa in undermåligt material, eller som inte de facto installerar allt enligt beskrivning, alternativt tar bort delar efter inspektion.
- Byggarbetare som ”tvingas” bo i undermåliga boenden styrda av byggentreprenören.
- Entreprenör som prisar in sig i upphandlingar och får svårigheter i att leva upp till det, vilket riskerar förseningar eller konkurs, alternativt hyr in underleverantörer på osunda villkor.
- Aktörer som tar genvägar gällande materialkvalitet eller underbemannar och pressar sina resurser.
- Aktörer som ej hanterar avfall enligt reglementet för att skära kostnad.
- Inkorrekta erfarenhetsbeskrivningar eller kvalifikationer.

Effect Management

Innehållsförteckning

- Bakgrund
- Kort om branschen
- **Branschens aktörer och intressenter, drivkrafter och fokusområden**
- Initiativ för Sund konkurrens, nationellt och och i övriga Europa
- Medskick, erfarenheter och framgångsfaktorer

Effect Management

Kartläggning av bygg- och anläggningsindustrins aktörer grupperat i fyra huvudkategorier

Företag i branschen, arbetsgivar- och intressentorganisationer

Banker, Kreditinstitut, Försäkringsbolag, Utbildningsaktörer, Opinionsbildare

Arbetstagare och arbetstagarorganisationer

EU, Myndigheter, Departement, övriga offentliga aktörer

Effect Management

Övergripande drivkrafter och intresseområden per kategori

Trygg och säker arbetsmiljö

Jämlikhet och jämställdhet

Sunda arbetsvillkor

Lika lön för lika arbete

Sysselsättning

Kunskap och kompetens

Yrkesgruppernas status

Medarbetare / Arbetstagare

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Information, fakta och statistik

Opinionsbildning

Kunskap och kompetens

Utveckling och innovation

Säkra investeringar

Tillväxt och lönsamhet

Banker Försäkringsbolag Utbildningsaktörer Opinionsbildare

Företagen/ Arbetsgivare

Samhällsutveckling

Attraktiv bransch

Tillväxt och lönsamhet

Kompetens-försörjning

Konkurrens på lika villkor

Effektiva byggen

Säkra investeringar

Arbetsgivar-varumärket

Myndigheter, EU, Departement, övriga offentliga aktörer

Konkurrens på lika villkor

Straffa kriminella aktörer

Förebygga brott

Jämlikhet och jämställdhet

Trygg och säker arbetsmiljö

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Samhällsutveckling

God infrastruktur

Skatteintäkter

Tillväxt

Sysselsättning

Exempel på centrala drivkrafter kopplat till Sund konkurrens

Trygg och säker arbetsmiljö

Jämlikhet och jämställdhet

Sunda arbetsvillkor

Lika lön för lika arbete

Sysselsättning

Kunskap och kompetens

Yrkesgruppernas status

Medarbetare / Arbetstagare

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Information, fakta och statistik

Opinionsbildning

Kunskap och kompetens

Utveckling och innovation

Säkra investeringar

Tillväxt och lönsamhet

Banker Försäkringsbolag Utbildningsaktörer Opinionsbildare

Företagen/ Arbetsgivare

Samhällsutveckling

Attraktiv bransch

Tillväxt och lönsamhet

Kompetens-försörjning

Konkurrens på lika villkor

Effektiva byggen

Säkra investeringar

Arbetsgivar-varumärket

Myndigheter, EU, Departement, övriga offentliga aktörer

Konkurrens på lika villkor

Straffa kriminella aktörer

Förebygga brott

Jämlikhet och jämställdhet

Trygg och säker arbetsmiljö

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Samhällsutveckling

God infrastruktur

Skatteintäkter

Tillväxt

Sysselsättning

Exempel på centrala drivkrafter kopplat till Sund konkurrens

Trygg och säker arbetsmiljö

Jämlikhet och jämställdhet

Sunda arbetsvillkor

Lika lön för lika arbete

Sysselsättning

Kunskap och kompetens

Yrkesgruppernas status

Medarbetare / Arbetstagare

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Information, fakta och statistik

Opinionsbildning

Kunskap och kompetens

Utveckling och innovation

Säkra investeringar

Tillväxt och lönsamhet

Banker Försäkringsbolag Utbildningsaktörer Opinionsbildare

Företagen/ Arbetsgivare

Samhällsutveckling

Attraktiv bransch

Tillväxt och lönsamhet

Kompetens-försörjning

Konkurrens på lika villkor

Effektiva byggen

Säkra investeringar

Arbetsgivar-varumärket

Myndigheter, EU, Departement, övriga offentliga aktörer

Konkurrens på lika villkor

Straffa kriminella aktörer

Förebygga brott

Jämlikhet och jämställdhet

Trygg och säker arbetsmiljö

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Samhällsutveckling

God infrastruktur

Skatteintäkter

Tillväxt

Sysselsättning

Exempel på centrala drivkrafter kopplat till Sund konkurrens

Trygg och säker arbetsmiljö

Jämlikhet och jämställdhet

Sunda arbetsvillkor

Lika lön för lika arbete

Sysselsättning

Kunskap och kompetens

Yrkesgruppernas status

Medarbetare / Arbetstagare

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Information, fakta och statistik

Opinionsbildning

Kunskap och kompetens

Utveckling och innovation

Säkra investeringar

Tillväxt och lönsamhet

Banker Försäkringsbolag Utbildningsaktörer Opinionsbildare

Företagen/ Arbetsgivare

Samhällsutveckling

Attraktiv bransch

Tillväxt och lönsamhet

Kompetens-försörjning

Konkurrens på lika villkor

Effektiva byggen

Säkra investeringar

Arbetsgivar-varumärket

Myndigheter, EU, Departement, övriga offentliga aktörer

Konkurrens på lika villkor

Straffa kriminella aktörer

Förebygga brott

Jämlikhet och jämställdhet

Trygg och säker arbetsmiljö

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Samhällsutveckling

God infrastruktur

Skatteintäkter

Tillväxt

Sysselsättning

Exempel på centrala drivkrafter kopplat till Sund konkurrens

Trygg och säker arbetsmiljö

Jämlikhet och jämställdhet

Sunda arbetsvillkor

Lika lön för lika arbete

Sysselsättning

Kunskap och kompetens

Yrkesgruppernas status

Medarbetare / Arbetstagare

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Information, fakta och statistik

Opinionsbildning

Kunskap och kompetens

Utveckling och innovation

Säkra investeringar

Tillväxt och lönsamhet

Banker Försäkringsbolag Utbildningsaktörer Opinionsbildare

Företagen/ Arbetsgivare

Samhällsutveckling

Attraktiv bransch

Tillväxt och lönsamhet

Kompetens-försörjning

Konkurrens på lika villkor

Effektiva byggen

Säkra investeringar

Arbetsgivar-varumärket

Myndigheter, EU, Departement, övriga offentliga aktörer

Konkurrens på lika villkor

Straffa kriminella aktörer

Förebygga brott

Jämlikhet och jämställdhet

Trygg och säker arbetsmiljö

Social, miljö och ekonomisk hållbarhet

Samhällsutveckling

God infrastruktur

Skatteintäkter

Tillväxt

Sysselsättning

Kartläggning av bygg- och anläggningsindustrins aktörer grupperat i fyra huvudkategorier

Företag i branschen, arbetsgivar- och intressentorganisationer

Banker, Kreditinstitut, Försäkringsbolag, Utbildningsaktörer, Opinionsbildare

Arbetstagare och arbetstagarorganisationer

EU, Myndigheter, Departement, övriga offentliga aktörer

Effect Management

Bygg- och anläggningsföretag
(Lokala, regionala, nationella och internationella byggföretag)

Företag som har sin huvudnäring i branschen.

TOP 30 STÖRSTA BYGG- OCH/ELLER ANLÄGGNINGSFÖRETAGEN I SVERIGE		GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
1. **Peab** 2. **Skanska** 3. **NCC** 4. **JM** 5. **Veidekke Sverige** 6. **Svevia** 7. **Erlandsson bygg** 8. **Bonava** 9. **Serneke Group AB** 10. **Riksbyggen** 11. **OBOS** 12. **Infranord** 13. **HSB** 14. **Wästbygg Gruppen** 15. **Oscar Properties**	16. **Alm Equity** 17. **Strukton Rail** 18. **MVB** 19. **Ikano Bostadsutveckling** 20. **Einar Mattsson** 21. **Besqab** 22. **Zengun** 23. **NRC Group** 24. **Infratek Sverige** 25. **Consto** 26. **Strabag** 27. **AF Gruppen** 28. **JSB Gruppen** 29. **SVEAB** 30. **BDX Företagen**	• KONKURRENS PÅ LIKA VILLKOR • SÄKERHET • MÅNGFALD & JÄMSTÄLLDHET • HÅLLBARHET • KOMPETENSFÖRSÖRJNING • TRYGGA KÖP • SUNDA VILLKOR • DIGITALISERING • EFFEKTIVISERING • KOSTNADSEFFEKTIVISERING • BEKÄMPNING AV SVART ARBETSKRAFT • POSITIV SAMHÄLLSUTVECKLING

Samhällsbyggnadskonsulter och tekniska konsultbolag

Företag som har sin huvudnäring i branschen.

EXEMPEL PÅ SAMHÄLLSBYGGNADS-KONSULTER OCH TEKNISKA KONSULTBOLAG	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Tyréns - konsultföretag inom samhällsbyggnad. Tyréns är stiftelseägt, satsar målmedvetet på forskning och utveckling inom samhällsbyggnadsområdet.	GEMENSAMT FÖR DESSA AKTÖRER ÄR ETT TYDLIGT FOKUS PÅ: ○ BYGGANDE AV MORGONDAGENS SAMHÄLLE ○ SOCIAL OCH MILJÖMÄSSIG HÅLLBARHET ○ TEKNISK GOD KVALITET ○ TEKNISK UTVECKLING OCH INNOVATION ○ KOMPETENSFÖRSÖRJNING
WSP - internationellt teknisk konsult bolag	
Bengt Dahlgrens - privatägt teknikkonsultföretag som är verksamt inom samhällsbyggnad, installation, brand & risk, bygg & fastighet och energi & miljö.	
Iterio - Konsulter inom samhällsplanering och samhällsbyggande. Projektledning, projekteringsledning och datasamordning inom alla skeenden inom geoteknik, miljö och trafik.	
Geosigma - teknikkonsulter inom miljö, vatten, berg, landskapsarkitektur, mark, gata, VA och konstruktion. Jobbar med förorenad mark, grundvatten och berg.	
Bjerkingen - personalägd. Heltäckande inom bygg och anläggning och erbjuder konsulttjänster inom samhällsbyggnad. Verksamhet i Uppsala, Stockholm och Enköping.	

Samhällsbyggnadskonsulter och tekniska konsultbolag

Företag som har sin huvudnäring i branschen.

EXEMPEL PÅ SAMHÄLLSBYGGNADSKONSULTER OCH TEKNISKA KONSULTBOLAG	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Projektengagemang - arkitekter, ingenjörer och specialister.	GEMENSAMT FÖR DESSA AKTÖRER ÄR ETT TYDLIGT FOKUS PÅ: ○ BYGGANDE AV MORGONDAGENS SAMHÄLLE ○ SOCIAL OCH MILJÖMÄSSIG HÅLLBARHET ○ TEKNISK GOD KVALITET ○ TEKNISK UTVECKLING OCH INNOVATION ○ KOMPETENSFÖRSÖRJNING
Svefa - spetskompetens och kvalificerad fastighetsrådgivning inom strategi & organisation, värdering & analys, samhällsbyggnad & fastighetsutveckling, strategisk & operativ förvaltningsrådgivning, transaktioner & uthyrning.	
ÅF – konsult- ingenjörs- och designföretag med verksamhet inom energi, industri och infrastruktur.	
SWECO - erbjuder tjänster inom arkitektur, byggkonstruktion, installation, infrastruktur, vatten & miljö, projektledning, energisystem, IT för samhällsutveckling och industri**.**	

Fastighetsbolag

Dessa företag äger och/eller förvaltar fastigheter.

TOP 20 STÖRSTA FASTIGHETSBOLAGEN I SVERIGE		GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
1. **Vasakronan** 2. **Akademiska Hus** 3. **Castellum** 4. **Balder** 5. **AMF Fastigheter** 6. **Fabege** 7. **Svenska Bostäder** 8. **Skandia Fastigheter** 9. **Stockholmshem** 10. **Klövern**	11. **Wallenstam** 12. **Rikshem** 13. **Atrium Ljungberg** 14. **Hufvudstaden** 15. **Familjebostäder** 16. **Poseidon** 17. **AFA Fastigheter** 18. **Willhem** 19. **Folksam Fastigheter** 20. **MKB**	FASTIGHETSBOLAG SOM DRIVS AV VINSTSYFTEN. UNDANTAG ÄR AKADEMISKA HUS SOM ÄR ETT SVENSKT STATLIGT ÄGT BOLAG MED UPPGIFT ATT ÄGA, UTVECKLA OCH FÖRVALTA FASTIGHETER VID LANDETS UNIVERSITET OCH HÖGSKOLOR.

Installationsbolag

Dessa företag installerar och underhåller funktioner för elektricitet, värme och kyla, vatten, sprinklers, ventilation, kraft och säkerhet.

TOP 10 STÖRSTA INSTALLATIONSBOLAGEN I SVERIGE	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
1. **Bravida AB** 2. **Assemblin AB** 3. **Caverion Sverige AB** 4. **Instalco Intressenter AB** 5. **Midroc Electro AB** 6. **One Nordic AB** 7. **Eitech Electro AB** 8. **Gunnar Karlsen Sverige AB** 9. **Sallén Elektriska AB** 10. **Sector Alarm AB**	GEMENSAMT FÖR DESSA AKTÖRER ÄR ETT FOKUS PÅ: • KVALITET • TEKNISK UTVECKLING OCH MILJÖ JOBBAR GÄRNA I NÄRA SAMARBETE MED KUND OCH ERBJUDER HELHETSLÖSNINGAR.

Ställningsföretag

Dessa företag erbjuder ställningslösningar till bygg och anläggsbranschen

EXEMPEL PÅ STÄLLNINGSFÖRETAG I SVERIGE Ej listat i storleksordning	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **HEAB Byggställningar** • **Libergs Sweden** • **ABC Ställningar** • **Byggställning AB** • **Gillis ställningar AB** • **Stockholm Ställningsmontage AB** • **Botania Ställningar AB**	GEMENSAMT FÖR SERIÖSA AKTÖRER INOM DETTA OMRÅDET ÄR FOKUS PÅ: • SÄKERHET OCH EFFEKTIVITET

Kategorier av specialiserade branschföretag

Aktörer som har sin näring i byggindustrin.

EXEMPEL PÅ SPECIALFÖRETAG SOM AGERAR SOM UNDERLEVERANTÖRER TILL BYGGENTREPRENÖRER	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Lås- och säkerhetslösningar** • **Åkerier** • **Saneringsföretag** • **Måleriföretag** • **Mur och puts** • **Ventilationsföretag** • **Isoleringsföretag** • **Styrkonsultbolag**	GEMENSAMT FÖR DESSSA AKTÖRER ÄR FOKUS PÅ: • KOMPETENSFÖRSÖRJNING DÅ DE HAR STOR BRIST PÅ ARBETSKRAFT • DIGITALISERING OCH NYA ARBETSMETODER

Specialiserade branschföretag - exempel

Aktörer som agerar som specialister och/eller underkonsulter till bygg- och anläggningsföretag.

EXEMPEL PÅ SPECIALISERADE BRANSCHFÖRETAG	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Be-Le Styrkonsult AB** (Styrkonsultbolag) • **Savtec AB** (Styrkonsultbolag) • **El- och Styrkonsult Sundsvall** (Styrkonsultbolag) • **Finnveden Styrkonsult AB** (Styrkonsultbolag) • **DynaMate** (Styrkonsultbolag) • **Sandå** (Målerifirma) • **ÅJ Måleri** (Målerifirma) • **Delér Måleri** (Målerifirma) • **Konga Måleri** (Målerifirma) • **Dalens Mur & Puts Aktiebolag** (Mur och Puts-firma) • **Mälardalens Mur & Puts AB** (Mur och Puts-firma) • **TA Mur & Puts** (Mur och Puts-firma) • **Ocab** (Sanerings- och avfuktningsföretag) • **Corvara** (Sanerings- och avfuktningsföretag)	FÖRETAG SOM LEVERERAR SPECIALISERADE TJÄNSTER OCH/ELLER ARBETSKRAFT.

Utländska aktörer

Utländska aktörer som fått/vunnit profiluppdrag på den svenska uppdragsmarknaden.

EXEMPEL PÅ UTLÄNDSKA LEVERANTÖRER	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Gülermk** Turkiskt bolag som varit delaktig i arbetet med västlänken i Göteborg. • **Astaldi** Italienskt bolag som varit delaktig i arbetet med västlänken i Göteborg. • **Kamgrad** Kroatisk bolag och ett av de största byggbolagen i sitt hemland som har fått kontrakt med Framtiden byggutveckling AB. Deras kommande uppdrag är 267 hyresrätter för allmännyttan i Göteborg. I anbudningen för Torpa låg Kamgrad 15 procent lägre än de närmaste svenska. • **Unihouse** Polskt modulhusbolag som vann ett Botkyrkabygdens upphandling Modulbostäder - ett avtal som sträcker sig över 3 år. 2017.	FOKUS PÅ EKONOMISK TILLVÄXT OCH VINST, OCH TILLGÅNG TILL NYA MARKNADER. ERBJUDAR BESTÄLLARE KOSTNADSBESPARINGAR OCH ARBETSKRAFT.

Bemanningsföretag

Aktörer som hyr ut arbetskraft till byggindustrin – resursleverantörer som erbjuder kapacitet eller kostnadseffektiv bemanning.

EXEMPEL PÅ BEMANNINGSFÖRETAG RIKTAT TILL BYGGBRANSCHEN	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Expandera mera** • **Jobzone** • **Initium** • **Dynamic partners** • **Ehrab** • **Team builder** • **Eeab**	FOKUS PÅ: • TILLVÄXT I BRANSCHEN • EGET ARBETSGIVARVARUMÄRKE • KOMPETENS OCH KOMPETENSUTVECKLING DE ÄR UPPTAGNA AV ATT DERAS KUNDER ÄR SERIÖSA OCH ERBJUDER DERAS ARBETSTAGARE SUNDA ARBETSFÖRHÅLLANDEN.

Besiktningsföretag

Aktörer som besiktigar byggnader.

EXEMPEL PÅ BESIKTNINGSFÖRETAG	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Besiktningsman.se** • **Anticimex** • **Göteborgs byggnadsbesiktning** • **Byggsupporten AB** • **Lennse Bygg & besiktning AB**	UTFÖR OPARTISKA BEDÖMNINGAR FÖR ATT SÄKERSTÄLLA ATT ENTREPRENADER ÄR UTFÖRDA ENLIGT SVENSKA BYGGREGLER. FOKUS PÅ KOMPETENSFÖRSÖRJNING.

Kategorier av materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ KATEGORIER AV MATERIALLEVERANTÖRER	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Fasader/Gips/Komponenter/Byggskivor** • **Tätskikt** • **Golv** • **Stål** • **Trä** • **Betong/Cement/Sten/Grus** • **Plåt/Tak** • **Isolering** • **Rör/Ventilation/Värmepumpar** • **Kemi/Lim/Färg**	GEMNSAMT FÖR DESSSA AKTÖRER ÄR FOKUS PÅ: • MATERIALUTVECKLING OCH INNOVATION • HÅLLBARHET, MILJÖ OCH ESTETIK • SÄKERHET OCH SPÅRBARHET • KOMPETENSUTVECKLING OCH KUNSKAP I BRANSCHEN

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDE
Buildsmart Sverige AB	Fasader/Gips/Komponenter/Byggskivor
Gyproc (Saint-Gobain Sweden)	Fasader/Gips/Komponenter/Byggskivor
Knauf Danogips GmbH	Fasader/Gips/Komponenter/Byggskivor
Ivarssons i Sverige AB	Fasader/Gips/Komponenter/Byggskivor

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Nordic Waterproofing AB	Tätskikt
Mataki	Tätskikt
Trebolit	Tätskikt
Icopal AB	Tätskikt

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Altro Nordic AB	Golv
Almedalsgolv	Golv
Forbo Flooring Systems	Golv
Duri	Golv

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Sandvik AB	Stål
SKF AB	Stål
Uddeholms AB	Stål
Outokumpu Stainless AB	Stål

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Moelven Wood	Trä
Byggelit Sverige AB	Trä
Södra	Trä
Stora Enso Timber AB	Trä

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Betongindustri AB	Betong/Cement/Sten/Grus
Sand och Grus AB Jehander	Betong/Cement/Sten/Grus
Cementa AB	Betong/Cement/Sten/Grus
H+H Sverige AB	Betong/Cement/Sten/Grus

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Lindab Sverige AB	Plåt/Tak
Monier Roofing AB	Plåt/Tak
Icopal	Plåt/Tak
Arcelor Mittal	Plåt/Tak

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Foamking	Isolering
Saint Gobain Sweden AB	Isolering
Kingspan Insulation AB	Isolering
Norisol	Isolering

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Lindab Sverige	Installation: Rör/Ventilation/Värmepumpar
Bevego	Installation: Rör/Ventilation/Värmepumpar
Systemair	Installation: Rör/Ventilation/Värmepumpar
Swegon	Installation: Rör/Ventilation/Värmepumpar

Materialleverantörer

Aktörer som levererar diverse material till andra aktörer inom bygg- och anläggningsindustrin.

EXEMPEL PÅ MATERIALLEVERANTÖRER TILL BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCHEN	OMRÅDEN
Hagmans Kemi	Kemi/Lim/Färg
Colorex Sweden	Kemi/Lim/Färg
Colorama	Kemi/Lim/Färg
Akzo Nobel Decorative Coatings Sverige AB	Kemi/Lim/Färg

Bransch- och arbetsgivarorganisationer, intresseföreningar

Organisationer med fokus på företagande och företagsamhet

KARTLÄGGNING AV BRANSCH – OCH ARBETSGIVARORGANISATIONER SAMT INTRESSEFÖRENINGAR	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Svenskt näringsliv - Svenskt Näringsliv är företagens företrädare i Sverige. Arbetar för att alla företag i Sverige ska ha bästa möjliga förutsättningar. Fokus på företagande och företagsamhet.	JOBBAR OCH VERKAR FÖR ATT SKAPA EN ATTRAKTIV OCH SUND BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCH OCH FRÄMJAR MEDLEMSFÖRETAGENS INTRESSEN SOM ARBETSGIVARE OCH ÖVRIGA BRANSCHSPECIFIKA INTRESSEN. GENERELLT FÖR SAMTLIGA ÄR BEHOVET AV KOMPETENSFÖRSÖRJNING.
BI - Sveriges Byggindustrier är bransch- och arbetsgivarorganisation för bygg-, anläggnings- och specialföretag verksamma på den svenska byggmarknaden. Organisationen verkar för att förbättra villkoren för egna medlemsföretag och bygg- och anläggningsbranschen i stort.	
Tjänsteförbunden (Almega) - I Almega Tjänsteförbunden finns många olika branscher representerade, bland annat apotek, järnvägsinfrastruktur, arkitekter, service-, säkerhets- och utbildningsföretag och många fler.	
Samhallsförbundet (Almega) - Samhall AB är ett aktiebolag som ägs av svenska staten till 100 procent. Samhalls huvuduppgift är att skapa utvecklande jobb åt personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.	
Byggmaterialindustrierna - Byggmaterialindustrierna är en paraplyorganisation för företag och branschorganisationer som tillverkar och arbetar med byggmaterial.	

Bransch- och arbetsgivarorganisationer, intresseföreningar

Organisationer med fokus på företagande och företagsamhet

KARTLÄGGNING AV BRANSCH – OCH ARBETSGIVARORGANISATIONER SAMT INTRESSEFÖRENINGAR	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Glasbranschföreningen - Glasbranschföreningen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för ca 550 glasmästerier, bilglasmästerier, konstinramningsföretag och glas- och metallentreprenörer i Sverige.	JOBBAR OCH VERKAR FÖR ATT SKAPA EN ATTRAKTIV OCH SUND BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCH OCH FRÄMJAR MEDLEMSFÖRETAGENS INTRESSEN SOM ARBETSGIVARE OCH ÖVRIGA BRANSCHSPECIFIKA INTRESSEN. GENERELLT FÖR SAMTLIGA ÄR BEHOVET AV KOMPETENSFÖRSÖRJNING.
Installatörsföretagen - medlemsföretag som installerar, optimerar och kontrollerar värme, ventilation, vatten, el- och teleteknik. Installatörsföretagens uppdrag är att företräda medlemmarnas intressen och ständigt utveckla förutsättningarna för framgångsrikt företagande i installationsbranschen.	
Maskinentreprenörerna - bransch- och arbetsgivarorganisationen för maskinentreprenörer.	
Måleriföretagen i Sverige - en bransch- och arbetsgivarorganisation med uppdraget att utveckla det professionella måleriet i Sverige.	
Plåt- och ventföretagen - medlemsföretag inom byggplåtslageri, ventilation samt stål och lättbyggnad.	

Bransch- och arbetsgivarorganisationer, intresseföreningar

Organisationer med fokus på företagande och företagsamhet

KARTLÄGGNING AV BRANSCH – OCH ARBETSGIVARORGANISATIONER SAMT INTRESSEFÖRENINGAR	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Återvinningsindustrierna - en branschorganisation för återvinningsföretag som valt att aktivt arbeta med miljö och etik i sin verksamhet med målet att skapa en återvinning som är långsiktig hållbar. Återvinningsindustrierna företräder de privata återvinningsföretagen.	JOBBAR OCH VERKAR FÖR ATT SKAPA EN ATTRAKTIV OCH SUND BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCH OCH FRÄMJAR MEDLEMSFÖRETAGENS INTRESSEN SOM ARBETSGIVARE OCH ÖVRIGA BRANSCHSPECIFIKA INTRESSEN. GENERELLT FÖR SAMTLIGA ÄR BEHOVET AV KOMPETENSFÖRSÖRJNING.
Trä- och möbelföretagen - bransch- och arbetsgivarorganisationen för hela den träförädlande industrin och möbelindustrin i Sverige.	
Byggherrarna - en mötesplats för professionella byggherrar och har i dag cirka 110 medlemmar inom offentlig och privat verksamhet.	
Byggmästerföreningar (regionala och lokala) De är den lokala branschorganisationen för bygg-, anläggnings- och specialföretag. I regionen drivs branschfrågorna ofta av den regionala/lokala Byggmästareföreningen och arbetsgivarfrågorna handläggs av Sveriges Byggindustrier (BI) Byggmästareföreningen tar tillvara företagens intressen och för en konstruktiv dialog med kommuner, myndigheter och beställare om byggandets förutsättningar.	

Bransch- och arbetsgivarorganisationer, intresseföreningar

Organisationer med fokus på företagande och företagsamhet

KARTLÄGGNING AV BRANSCH – OCH ARBETSGIVARORGANISATIONER SAMT INTRESSEFÖRENINGAR	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Golvbranschen GBR - en branschorganisation för återvinningsföretag som valt att aktivt arbeta med miljö och etik i sin verksamhet med målet att skapa en återvinning som är långsiktig hållbar. Återvinningsindustrierna företräder de privata återvinningsföretagen.	JOBBAR OCH VERKAR FÖR ATT SKAPA EN ATTRAKTIV OCH SUND BYGG- OCH ANLÄGGNINGSBRANSCH OCH FRÄMJAR MEDLEMSFÖRETAGENS INTRESSEN SOM ARBETSGIVARE OCH ÖVRIGA BRANSCHSPECIFIKA INTRESSEN. GENERELLT FÖR SAMTLIGA ÄR BEHOVET AV KOMPETENSFÖRSÖRJNING.
Svensk betong - Svensk Betong arbetar för en positiv syn på betong och betongbyggandet och tillvaratar medlemmarnas intressen i bransch- och näringspolitiska frågor.	

Regionala och lokala Byggmästareföreningar

Lokala branschorganisationer för bygg-, anläggnings- och specialföretag

KARTLÄGGNING AV BRANSCH – OCH ARBETSGIVARORGANISATIONER SAMT INTRESSEFÖRENINGAR		GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Region Syd • Blekinge bf • Halland bf • Jönköping bf • Kalmar bf • Kronberg bf • Malmö-Lund bf • Bf nordvästra Skåne • Östra Skånes bf **Region Väst** • Bohus N Älvsborg bf • Göteborg och S Älvsborg bf • Skaraborg bf • Värmlands bf **Region Mellan** • Dalarnas bf • Linköpings bf • Norrköping bf • Södermanlands bf • Upplands bf • Västmanlands bf • Örebro bf	**Region Öst** • Gotlands bf • Stockholms bf • Södertälje bf **Region Södra Norrland** • Gävleborgs bf • Västernorrland bf • Östersund bf **Region Norra Norrland** • Norrbottens bf • Västerbotten bf	I REGIONEN DRIVS BRANSCHFRÅGORNA OFTA AV DEN REGIONALA/LOKALA BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN OCH ARBETSGIVARFRÅGORNA HANDLÄGGS AV SVERIGES BYGGINDUSTRIER (BI) ÖST. BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN TAR TILLVARA PÅ FÖRETAGENS INTRESSEN OCH FÖR EN DIALOG MED KOMMUNER, MYNDIGHETER OCH BESTÄLLARE OM BYGGANDETS FÖRUTSÄTTNINGAR.

Branschföreningar som har avtal med BI

Branschföreningar med specifik inriktning

URVAL AV BRANSCHFÖRENINGAR KOPPLAT TILL BI	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Bergsprängnings Entreprenörernas Förening (BEF) Branschorganisation för bergsprängare. Deras medlemsföretag utför 85 % av ovanjordsprängningarna i Sverige.	POSITIV UTVECKLING AV BRANSCHEN SAMT FÖRBÄTTRA OCH FRÄMJA DERAS MEDLEMMARS EKONOMISKA INTRESSEN. DE PÅVERKAR GENOM DIALOG MED MYNDIGHETER, BESTÄLLARE, KUNSKAP OCH ÖVRIGA BRANSCHINTRESSENTER.
Branschföreningen Relining i Fastigheter (BRiF). Rikstäckande organisation för företag som arbetar med relining av rörsystem i fastigheter. 30 medlemsföretag över hela landet. Kompetensutvecklar yrkeskåren mot yrkesbevis/auktorisation.	
Branschorganisationen Schaktfritt (BOS) - BOS arbetar för att standarder, publikationer, förfrågningsunderlag, leveransvillkor och handböcker som introducerar teknikerna blir ännu bättre.	
Undertaksföreningen - Branschförening för företag med huvudsaklig inriktning på undertaks- och mellanväggsmontage.	
Dykentreprenörerna inom Sveriges Byggindustrier (DIB) är en rikstäckande branschorganisation med inriktning på sjöentreprenader innefattande dykeriarbeten och därmed sammanhängande verksamheter.	

Branschföreningar som har avtal med BI

Branschföreningar med specifik inriktning

URVAL AV BRANSCHFÖRENINGAR KOPPLAT TILL BI	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Föreningen Sveriges Järnvägsentreprenörer (FSJ) - Branschföreningen FSJ tillvaratar intresset för företag som i Sverige bedriver verksamhet inom järnvägsentreprenader.	POSITIV UTVECKLING AV BRANSCHEN SAMT FÖRBÄTTRA OCH FRÄMJA DERAS MEDLEMMARS EKONOMISKA INTRESSEN. DE PÅVERKAR GENOM DIALOG MED MYNDIGHETER, BESTÄLLARE, KUNSKAP OCH ÖVRIGA BRANSCHINTRESSENTER.
Geotec - Svenska Borrentreprenörers Branschorganisation. Branschförening för borrentreprenörer inom energiborrning, vattenborrning, grundläggning och projektering.	
Golvbranschens Riksorganisation (GBR) Den samlade branschorganisationen för entreprenörer, handlare och materialleverantörer inom golv- och väggbranschen med huvudsaklig inriktning på halvhårda och mjuka produkter som parkett- plast- linoleum- och textila golv. GBR är uppdelad i två branschföreningar: Golvåterförsäljarnas förening, GFF och Golvleverantörernas förening GLF.	
Byggnadsberedning - Branschorganisationen för Byggnadsberedning. Branschförening för företag som arbetar med rivnings- och saneringsentreprenader samt kringliggande verksamhet såsom sanering och återbruk av förorenad jord, återvinning och demontering av byggnader.	

Branschföreningar som har avtal med BI

Branschföreningar med specifik inriktning

URVAL AV BRANSCHFÖRENINGAR KOPPLAT TILL BI	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Lösullsentreprenörerna Branschförening för företag med huvudsaklig verksamhet inom isoleringsarbeten såsom lösullsisolering, återvinning av isoleringsskivor och mattor samt viss teknisk isolering.	POSITIV UTVECKLING AV BRANSCHEN SAMT FÖRBÄTTRA OCH FRÄMJA DERAS MEDLEMMARS EKONOMISKA INTRESSEN. DE PÅVERKAR GENOM DIALOG MED MYNDIGHETER, BESTÄLLARE, KUNSKAP OCH ÖVRIGA BRANSCHINTRESSENTER.
Mobilkranföreningen Lyftspecialisterna (MKL) Branschorganisationen för företag med specialistkompetens inom alla typer av lyft.	
Plattsättnings Entreprenörernas Riksförening (PER) Branschförening för entreprenadföretag som arbetar med keramiska material för golv och vägg.	
Ställningsentreprenörerna (STIB) Branschförening för företag verksamma inom ställningsbyggnad med huvudinriktning att tillgodose byggindustrin och övriga beställarkategorier med säkra ställningar.	
Swedish Rental Association (SRA) Branschorganisationen för uthyrningsföretag. För företag som utför tjänster och hyr ut olika produkter – bygg- och anläggningsmaskiner, utrustning och flyttbara lokaler.	

Branschföreningar som har avtal med BI

Branschföreningar med specifik inriktning

URVAL AV BRANSCHFÖRENINGAR KOPPLAT TILL BI	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Takentreprenörerna (TIB) Branschförening för företag verksamma inom tätskiktsbranschen med huvudinriktning att tillgodose olika beställarkategoriers behov av tätskiktssystem med hög kvalitet.	POSITIV UTVECKLING AV BRANSCHEN SAMT FÖRBÄTTRA OCH FRÄMJA DERAS MEDLEMMARS EKONOMISKA INTRESSEN. DE PÅVERKAR GENOM DIALOG MED MYNDIGHETER, BESTÄLLARE, KUNSKAP OCH ÖVRIGA BRANSCHINTRESSENTER.
Svensk Grundläggning (Safe) Svensk Grundläggning är ett forum för branschövergripande diskussioner för att utveckla utförandet av geokonstruktioner. Föreningen är öppen för intressenter inom grundläggningsprocessens alla skeden.	
Svenska Vägmarkeringsföreningen (SVMF) Föreningen är en intresseorganisation för företag, organisationer och andra institutioner verksamma inom vägmarkeringsbranschen.	
Murnings- och Putsentreprenörförening (SPEF) Branschförening för företag med huvudsakligen inriktning på murnings-, putsnings- och fasadentreprenader. Föreningen drivs från eget kansli.	

Kartläggning av bygg- och anläggningsindustrins aktörer grupperat i fyra huvudkategorier

Företag i branschen, arbetsgivar- och intressentorganisationer

Banker, Kreditinstitut, Försäkringsbolag, Utbildningsaktörer, Opinionsbildare

Arbetstagare och arbetstagarorganisationer

EU, Myndigheter, Departement, övriga offentliga aktörer

Effect Management

Utbildningsaktörer

Aktörer som erbjuder kurser inom byggindustrin

URVAL AV KURSELEVERANTÖRER	KATEGORIER AV AKTÖRER
• **Byggbranschens Utbildningscenter (Entreprenörsskolan)** • **BG Institute** • **Kompetensteamet** • **Byggakademin** • **Svensk uppdragsutbildning** • **Läridé- företagsanpassad kompetensutveckling** • **Exact Academy** • **SUUAB**	• **Yrkeshögskolor** • **Universitet** • **Lernia** • **Gymnasiet** • **Komvux** • **Teknologisk institut AB Sverige**

Yrkeshögskolor

Aktörer som erbjuder utbildning inom byggindustrin.

EXEMPEL PÅ YRKESHÖGSKOLOR SOM ERBJUDER UTBILDNING INOM BYGG. Fokus är på utbildningar som svarar mot arbetslivets behov av kvalificerad yrkeskompetens och som drivs i nära samverkan med företag och andra arbetsgivare.

- Folkuniversitetet i Gävleborg
- Campus Varberg
- Tekniska högskolan i Jönköping AB
- TUC Sweden AB
- Vetlanda Lärcentrum
- Lapplands lärcentra
- Plushögskolan AB - Teknikhögskolan
- Stiftelsen Yrkeshögskolan Sverige
- Folkuniversitetet - Kursverksamheten vid Umeå Universitet
- Elbranschens Utvecklings- & Utbildningscenter i Nyköping AB
- John Ericsson Institutet
- Lidköpings kommun, vuxenutbildning
- Kunskap & Kompetens i Sverige AB
- EC Utbildning AB Stockholm

- Fastighetsakademin Sverige AB
- KYH AB
- Västerbergslagens utbildningsförbund
- Hermods AB
- Gislaveds kommun vuxenutbildningen
- Luleå kommun, vuxenutbildningen
- Yrkeshögskolan Höga kusten
- Göteborgs stad, Yrgo
- Östsvenska Yrkeshögskolan AB
- Nackademin AB
- Yrkesakademin YH AB
- Nackademin AB
- Yrkesakademin YH AB
- Göteborgs stad, Yrgo
- Östsvenska Yrkeshögskolan AB
- Nackademin AB

- Yrkesakademin YH AB
- Newton kompetensutveckling
- Företagsekonomiska institutet 1888 AB
- Stiftelsen Stockholms Tekniska Institut
- Campus Nyköping
- Ocellus Information Systems AB
- Yrkeshögskolan i Enköping
- Kunskap & Kompetens i Sverige AB
- Folkuniversitetet i Uppsala
- Handelsakademin i Göteborg
- Consensus Sverige AB

Universitet

Aktörer som bedriver forskning samt erbjuder program inom byggindustrin

URVAL AV UTBILDNINGSLEVERANTÖRER	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Blekinge Tekniska Högskola** • **SSE Executive Education** • **Luleå tekniska högskolan** • **Kungliga tekniska högskolan** • **Umeå universitet** • **Malmö universitet** • **Chalmers tekniska högskola** • **Mittuniversitetet** • **Högskolan i Halmstad** • **Örebro Universitet** • **Högskolan Dalarna** • **Stockholms universitet** • **Lunds universitet** • **Karlstads universitet** • **Jönköping University** • **Blekinge Tekniska högskola**	BIDRAR TILL BRANSCHENS KOMPETENSFÖRSÖRJNING IDAG OCH I FRAMTIDEN. FOKUSERAR PÅ: • KUNSKAPSBYGGANDE • UTVECKLING • INNOVATION FÖR SAMHÄLLSUTVECKLING.

Banker

Aktörer som erbjuder och möjliggör finansiering för byggande och samhällsutveckling.

TOP 10 STÖRSTA BANKERNA I SVERIGE	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
1. **Nordea** 2. **Svenska Handelsbanken** 3. **SEB** 4. **Swedbank** 5. **Danske Bank, filial** 6. **SBAB** 7. **Länsförsäkringar Bank** 8. **Landshypotek Bank** 9. **Skandiabanken** 10. **Sparbanken Skåne**	• HÅLLBAR TILLVÄXT OCH LÖNSAMHET I BRANSCHEN OCH FÖR BRANSCHENS AKTÖRER • SOCIALT OCH MILJÖMÄSSIGT ANSVARSTAGANDE • KONTROLL I LEVERANTÖRSKEDJAN • BETALNINGSFÖRMÅGA

Försäkringsbolag

Aktörer som erbjuder specifika branschförsäkringar riktat till byggindustrin.

URVAL AV FÖRSÄKRINGSBOLAG	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
• **Trygghansa** • **Solid Försäkringar** • **Gjensidige** • **Folksam** • **Länsförsäkringar** • **IF** • **Brim**	• FÖLJSAMHET TILL LAGAR, FÖRORDNINGAR OCH FÖRESKRIFTER • YRKESKOMPETENS • SOCIAL, EKONOMISK OCH MILJÖMÄSSIGT ANSVARSTAGANDE • BETALNINGSFÖRMÅGA

Informationskanaler

Aktörer som sprider information och kunskap i och om byggbranschen.

URVAL AV INFORMATIONSKANALER KOPPLAT TILL BYGGINDUSTRIN	
Byggindustrin	Byggindustrin är Sveriges ledande branschtidning för samhällsbyggnadssektorn. Nytt nummer varje vecka och skickar nyhetsbrev 2 ggr/v. “Vi intervjuar branschens profiler, skriver fördjupande reportage om aktuella branschfrågor och rapporterar kring de hetaste nyheterna. Vid sidan av vår nyhetsbevakning är våra nyttoartiklar en viktig hörnsten”.
byggare.com	En verksamhet inom Sveriges Byggindustrier med information kring byggbranschens olika yrkesval och beskrivningar kring detta. En sida där unga kan finna samlad information kring hur en framtid inom byggbranschen kan se ut, samt var man kan utbilda sig.
Construction Skills Sweden	Construction Skills Sweden, CSS, är en plattform för byggbranschens samverkan kring yrkestävlingar för ungdomar. Grunden läggs på de lokala gymnasieskolorna och vi deltar i Yrkes-SM, EM och VM. Syftet är att höja kvaliteten i yrkesutbildningarna, öka de enskilda yrkenas attraktionskraft och skapa en kompetensförsörjning med jämn och hög kvalitet. Backas av Maskinentreprenörerna, Byggnadsindustrins Yrkesnämnd, Byggnad, Sveriges Byggindustrier, Seko och Svensk Byggtjänst, samt ett flertal partners i branschen.

Informationskanaler

Aktörer som sprider information och kunskap i och om byggbranschen.

URVAL AV INFORMATIONSKANALER KOPPLAT TILL BYGGINDUSTRIN	
Håll Nollan	Drivs av en förening - Samverkan för noll olyckor i byggbranschen. De inkluderar inte bara byggföretag utan alla företag och organisationer som beställer, planerar och genomför byggprojekt.
Byggvarlden.se	Tidning som ges ut av Svensk Media AB med en upplaga på drygt 25 000 ex. Marknadsför sig som en oberoende tidning för byggbranschens beslutsfattare.
Future City	Future City är en ämnesöverskridande tävling för årskurs 6-9, och ett forum for elever, lärare och näringsliv. Syftet med Future City är att öka nyfikenheten och kunskapen kring teknik och yrken inom samhällsbyggnad samt att skapa intresse för en en hållbar samhällsutveckling.
RBK - Råder för byggkompetens	Rådet för ByggKompetens, RBK, är ett samarbetsorgan, vars intressenter gemensamt verkar för en hög kompetensnivå i byggandet och bevakar att branschen har tillgång till adekvat och aktuell utbildning och kunskapsprövning. De samarbetande intressenterna i RBK är Sveriges Byggindustrier (BI), Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer, Byggcheferna och Byggherrarna.

Informationskanaler

Aktörer som sprider information och kunskap i och om byggbranschen.

URVAL AV INFORMATIONSKANALER KOPPLAT TILL BYGGINDUSTRIN	
ID06.se	ID06 AB bildades den 1 oktober 2016 genom att ID06-verksamheten överfördes från Sveriges Byggindustrier till ett fristående, icke vinstdrivande bolag. ID06 är ett system för att lätt kunna identifiera personer på arbetsplatsen och koppla varje person till en arbetsgivare. Genom ID06.se kan företagare dels få information om regelverk men också information om utbildningsbevis och behörigheter kopplat till individen.
VVSforum	VVS-Forum är officiellt organ för Installatörsföretagen, bransch- och arbetsgivarorganisation inom VVS, ventilation, kyla, teknisk isolering, sprinkler och industrirör. Installatörsföretagen är medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Utkommer med 11 nummer per år med en upplaga på drygt 21 000 ex, samt uppdaterar vvsforum.se dagligen. VVS-Forum bevakar branschnyheterna inom branschens alla led samt hanterar aktuella nyheter från regering, riksdag, myndigheter och organisationer, exempelvis lagar och normer.
Galaxen Bygg	Galaxen Bygg är byggsektorns eget företag för arbetsmiljö & hälsa, arbetsplatsförlagd rehabilitering och rekrytering av nyanlända och långtidsarbetslösa till byggbranschen. Galaxen Bygg AB ägs gemensamt av Bravida, JM, NCC, Måleriföretagen i Sverige, Peab, Skanska och Sveriges Byggindustrier. Dessutom har vi ett samarbetsavtal med Glasbranschföreningen.
Byggnadsarbetaren	Ges ut av Svenska Byggnadsarbetarförbundet och delas ut till alla medlemmar, men har även en utökad läskrets. Upplaga på drygt 100 000 ex och 14 upplagor under året.

Kartläggning av bygg- och anläggningsindustrins aktörer grupperat i fyra huvudkategorier

Företag i branschen, arbetsgivar- och intressentorganisationer

Banker, Kreditinstitut, Försäkringsbolag, Utbildningsaktörer, Opinionsbildare

Arbetstagare och arbetstagarorganisationer

EU, Myndigheter, Departement, övriga offentliga aktörer

Effect Management

Arbetstagarorganisationer

Organisationer med fokus på arbetstagarnas rättigheter, villkor och förutsättningar.

EXEMPEL PÅ ARBETSTAGARORGANISATIONER	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Landsorganisationen (LO) - Centralorganisation för 18 medlemsförbund, däribland Byggnads. Har över 2 miljoner medlemmar.	GENERELLA DRIVKRAFTER ÄR: • RÄTTMÄSSIGA LÖNER • ANSTÄLLNINGSVILLKOR • ARBETSMILJÖ • SÄKERHET OCH KOMPETENSUTVECKLING
Byggnads - LO-förbund som organiserar 100 000 byggnadsarbetare (plus 33 000 pensionärer). För alla anställda inom byggsektorn, utom elektriker och målare.	
Svenska elektrikerförbundet - Organiserar dem som arbetar med elektricitet som huvudsakligt redskap.	
Svenska målareförbundet - För anställda inom byggnadsmåleri, billackerare och industrilackerare. Cirka 20 000 medlemmar, varav 16 000 yrkesverksamma.	
Arkitektförbundet - Facklig organisation för arkitekter, inredningsarkitekter, landskapsarkitekter och fysiska planerare.	
Byggcheferna - Den största branschföreningen inom Ledarna med cirka 14 500 medlemmar.	

Arbetstagarorganisationer

Organisationer med fokus på arbetstagarnas rättigheter, villkor och förutsättningar.

EXEMPEL PÅ ARBETSTAGARORGANISATIONER	GENERELLA FOKUSOMRÅDEN
Civilingenjörsförbundet - Organiserar civil- och högskoleingenjörer och är partipolitiskt obundet. Har drygt 80 000 medlemmar (cirka 85 procent av alla civilingenjörer) och ingår i Sveriges akademikers centralorganisation (Saco).	GENERELLA DRIVKRAFTER ÄR: • RÄTTMÄSSIGA LÖNER • ANSTÄLLNINGSVILLKOR • ARBETSMILJÖ • SÄKERHET OCH KOMPETENSUTVECKLING
Ledarna - En fackförening för chefer.	
Seko - Ett LO-förbund för personal i direkt produktion, främst av tjänster. Fyra huvudområden: transporter, kommunikation, statsförvaltning och energiområdet. Har cirka 190 000 medlemmar	
Unionen - Unionen organiserar tjänstemän på en lång rad olika företag inom många branscher i det privata näringslivet.	

Arbetstagare

Yrkesgrupper som representeras av Svenska Byggnadsarbetarförbundet

- Träarbetare
- Småhusmontör
- Takmontör
- Ställningsbyggare
- Golvläggare
- Undertaksmontörer
- Pappläggare
- Lösullsisolerare
- Fogmontörer
- Mellanväggsmontörer
- Betongarbetare
- Injektering och betongsprut
- Tätskiktsmontörer
- Brunnsborrare
- Lättbetongmontörer
- Stenmontörer
- Terazzoarbetare
- Prefabmontörer
- Betonghåltagare
- Asbestsanerare
- Rivningsarbetare
- Brandtätningsarbetare
- Byggnadsstädare
- Murare
- Plattsättare
- Spismurare
- Stuckatörer
- Maskinförare
- Mobilkranförare
- Tornkranförare
- Betongpumpförare
- Teleskoptruckförare
- Truckförare
- Bilförare
- Byggsmeder
- Förrådsarbetare
- Anläggningsdykare
- Dykskötare
- Mudderverksoperatörer
- Markanläggare
- Bergsprängare
- Grävmaskinister
- Hjullastarförare
- Traktorförare
- Bandlastarförare
- Bandschaktarförare
- Dumperförare
- Pålmaskinförare
- Brunnsborrare
- Lärlingar

Teknikinstallationsavtalet VVS & Kyl

- VVS-montörer
- Servicemontörer
- Sprinklermontörer
- Värmepumpmontörer
- Industrimontörer
- Kylmontörer
- Kylservicetekniker
- Rörsvetsare
- VVS-isolerare
- Specialarbetare rör + annan utbildning
- Fjärrvärme-/fjärrkylemontör
- Isoleringsplåtslagare
- Lärlingar

Plåt- och ventilationsavtalet

- Byggnadsplåtslagare
- Ventilationsplåtslagare
- Plåtbearbetningsarbetare
- Ventilationsmontörer
- Isolerare
- Smeder
- Servicetekniker
- Lärlingar

Entreprenadmaskinavtalet

- Grävmaskinister
- Hjullastare
- Traktorförare
- Dumperförare
- Bandschaktarförare
- Bandlastarförare
- Skotare/lunnare
- Teleskoptruckförare
- Mobilkranförare
- Tonkranförare
- Förrådsarbetare
- Markanläggare
- Träarbetare
- Betongarbetare
- Bergsprängare
- Bodstädare
- Bilförare
- Lärlingar

Glasmästeriavtalet

- Planglasarbetare
- Bilglasarbetare
- Fönsterrenoverare
- Lärlingar

Kartläggning av bygg- och anläggningsindustrins aktörer grupperat i fyra huvudkategorier

Företag i branschen, arbetsgivar- och intressentorganisationer

Banker, Kreditinstitut, Försäkringsbolag, Utbildningsaktörer, Opinionsbildare

Arbetstagare och arbetstagarorganisationer

EU, Myndigheter, Departement, övriga offentliga aktörer

Effect Management

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

INT. ORGAN / AVTAL	FOKUS - Huvudinriktning	EU	FOKUS - Huvudinriktning
EFTA	EFTA är en europeisk frihandelsorganisation skapad i syftet att skapa fri handel för industriprodukter mellan länderna. Nuvarande medlemsstater i Europeiska frihandelssammanslutningen är Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz.	**EUROPAPARLAMENTET**	Europaparlamentet är en av EU:s två lagstiftande institutioner. Parlamentet har tre huvuduppgifter: Lagstiftning, Kontroll och Budgetarbete.
NORDIC COUNCIL	Gemensamma principer inom det nordiska området för t.ex. arbetsrörlighet.	**EUROPEISKA RÅDET**	Europeiska rådet är den EU-institution som fastställer Europeiska unionens allmänna politiska riktning och prioriteringar.
SCHENGEN AGREEMENT	Schengensamarbetet är ett fördjupat gränskontrollsamarbete inom Europeiska unionen vars huvudsyfte är att underlätta fri rörlighet genom att avskaffa gränskontrollerna vid de inre gränserna inom Schengenområdet. Samarbetet innefattar även förstärkta gränskontroller vid de yttre gränserna för att förhindra obehöriga gränspassager och ett fördjupat gemensamt polissamarbete för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Den gemensamma viseringspolitiken fastställer under vilka villkor tredjelandsmedborgare kan erhålla visum till Schengenområdet.	**EUROPEISKA KOMMISSIONEN**	Europeiska kommissionen är en politiskt oberoende och verkställande EU-institution. Kommissionen föreslår nya EU-lagar och genomför Europaparlamentets och rådets beslut.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

EUROPEISKA KOMMISSIONEN	FOKUS - Huvudinriktning
EASME	Genomförandeorgan för små och medelstora företag - generaldirektorat
GROW	Genomförandeorgan för inre marknad, industri, entreprenörskap och små och medelstora företag - generaldirektorat
COMP	Genomförandeorgan för EUs konkurrenspolitik - generaldirektorat
TAXUD	Genomförandeorgan för skatter och tullar - generaldirektorat
MOVE	Ansvar för transportpolitik - generaldirektorat

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

EXEMPEL PÅ DEPARTEMENT SOM PÅVERKAR INTRESSENTER INOM BYGGINDUSTRIN	FOKUS - Huvudinriktning
Näringslivsdepartementet	Näringsdepartementet har ansvar för frågor som rör boende och byggande, bolag med statligt ägande, digitaliseringspolitik, näringsliv, innovation, landsbygd, livsmedel, regional tillväxt, postfrågor, samt transporter och infrastruktur.
Arbetsmarknadsdepartementet	Departementet arbetar med frågor som rör en väl fungerande arbetsmarknad. Hit hör insatser för unga i jobb, matchning, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen samt frågor om arbetsrätt och arbetsmiljö så att alla människor har möjlighet att delta i arbetslivet med goda arbetsvillkor. Departementet har också samordningsansvar för nyanländas etablering.
Miljö- och energidepartementet	Miljö- och energidepartementet arbetar med frågor som rör minskade klimatutsläpp, en giftfri vardag, en hållbar energianvändning och att stärka den biologiska mångfalden på land och i vatten. Departementet ansvarar också för frågor som rör kretslopp och avfall, strålsäkerhet, skydd och skötsel av värdefull natur samt internationellt miljö- och energisamarbete.
Finansdepartementet	Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör statens ekonomi. Det handlar om samordning av statens budget, prognoser och analyser, skattefrågor samt styrning och förvaltning av statens verksamhet. Dessutom ansvarar departementet för frågor som rör finansmarknad och konsumentlagstiftning.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

URVAL AV BESTÄLLANDE MYNDIGHETER	HUVUDINRIKTNING
TRAFIKVERKET **STATSKONTORET** **TULLVERKET** **SJÖFARTSVERKET** **FORTIFIKATIONSVERKET** **STATENS FORTIFIKATIONSVERK**	ATT MED KUNSKAP GENOMFÖRA GODA UPPHANDLINGAR TILL FÖRMÅN FÖR SAMHÄLLET. FOKUS PÅ SOCIAL OCH HÅLLBAR BYGGNATION OCH BYGGPROCESS.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER
Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

REGIONER, KOMMUNER, KOMMUNALA BOLAG SOM BESTÄLLANDE AKTÖRER	HUVUDINRIKTNING
SVERIGES REGIONER	ATT MED KUNSKAP GENOMFÖRA GODA UPPHANDLINGAR TILL FÖRMÅN FÖR SAMHÄLLET. FOKUS PÅ SOCIAL OCH HÅLLBAR BYGGNATION OCH BYGGPROCESS. REGIONAL TILLVÄXT.
KOMMUNER	
KOMMUNALA BOLAG	

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

MYNDIGHETER SOM FÅTT REGERINGSUPPDRAG ATT AGERA FÖR SUND KONKURRENS	FOKUS - Huvudinriktning	EXEMPEL PÅ MÖJLIGA METODER
SKATTEVERKET	Efterlevnad av skatteregler och samtidigt motverka skatteundandragande och osund konkurrens. Skatteintäkter undandras och företag som använder sig av svart arbetskraft skaffar sig konkurrensfördelar framför de seriösa företagen.	Har möjligheter att genom lagförslag sätta spelregler för företagare. De har även möjlighet att göra oannonserade kontroller på arbetsplatser. Exempel på åtgärder: - Krav på personalliggare innebär möjligheter till förbättrad skattekontroll och har visat sig vara ett effektivt sätt att förebygga svartarbete. Kravet på personalliggare innebär i korthet att företagaren måste anteckna i en personalliggare vilka som är verksamma på arbetsplatsen och när. - En arbetstagare som är anställd av ett utländskt företag och som hyrs ut för att utföra arbete i Sverige beskattas enligt dagens regler inte här om vistelsen i Sverige är högst 183 dagar under en tolvmånadersperiod. Skatteverkets föreslår att den här regeln inte ska gälla vid uthyrning av arbetskraft när arbetet utförs för en uppdragsgivare i Sverige och under dennes kontroll och ledning. Det avgörande för om arbetstagaren ska beskattas i Sverige ska alltså vara vem som arbetet utförs för, och inte vem som betalar ut lönen.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

MYNDIGHETER SOM FÅTT REGERINGSUPPDRAG ATT AGERA FÖR SUND KONKURRENS	FOKUS - Huvudinriktning	EXEMPEL PÅ MÖJLIGA METODER
ARBETSMILJÖVERKET	Svartarbete och ekonomisk brottslighet vilket leder till att företagen inte konkurrerar på lika villkor och att säkerheten på byggena försämras.	Genomför uppdraget dels genom myndighetsgemensam kontroll, dels genom informationsinsatser. De har fått i uppdrag att förstärka sin tillsyn av företag som bryter mot arbetsmiljöreglerna och att genomföra riktade informationsinsatser mot berörda branscher och företag.
MIGRATIONSVERKET	Säkerställa att arbetstillstånd som utfärdas är korrekta. Motverka att oetiska företagare säljer arbetstillstånd till falska arbetstillfällen och därmed lurar migrationsverket, och/eller tvingar människor till svarta “slavarbeten”. Missbruk av falska identiteter.	Har möjlighet att pröva och bevilja arbetstillstånd till nyanlända. Migrationsverket kan återkalla arbetstillstånd som beviljats på felaktiga grunder samt besluta om utvisning ur landet. Migrationsverket har sedan 2014 rätt att kontrollera att arbetstagaren påbörjat sitt arbete och att lön och andra anställningsvillkor följs.
JÄMSTÄLLDSHETS-MYNDIGHETEN	Motverka människohandel och stötta med kunskap i dessa frågor.	Har mandat att arbeta mot samtliga former av människohandel. Arbetet mot människohandel för avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

MYNDIGHETER SOM FÅTT REGERINGSUPPDRAG ATT AGERA FÖR SUND KONKURRENS	FOKUS - Huvudinriktning	EXEMPEL PÅ MÖJLIGA METODER
EKOBROTTSMYNDIGHETEN	Minska ekobrottsligheten och öka människors trygghet. Bidrar till en demokratisk välfärdsstat genom att skapa förutsättningar för en sund konkurrens på lika villkor, säkra tillgångar och återföra brottsvinster.	Verksamheten omfattar hela kedjan från underrättelseverksamhet, utredning och lagföring till process i domstol. Parallellt med det arbetar de med brottsförebyggande åtgärder, i syfte att minska risken för ekobrott. Det här gör Ekobrottsmyndigheten genom att samverka med andra myndigheter, branschorganisationer och näringslivet samt den finansiella sektorn.
ARBETSFÖRMEDLINGEN	Verka för en väl fungerande arbetsmarknad, samt att rusta de grupper och individer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Ger bidrag och stöd både till företag och individer.	Kontroll av förutsättningar för bidrag, kan utfärda återbetalningskrav.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

MYNDIGHETER SOM FÅTT REGERINGSUPPDRAG ATT AGERA FÖR SUND KONKURRENS	FOKUS - Huvudinriktning	EXEMPEL PÅ MÖJLIGA METODER
FÖRSÄKRINGSKASSAN	Besluta om och betala ut en stor del av de förmåner som ingår i socialförsäkringen.	Försäkringskassan gör utredningar misstanke om felaktiga utbetalningar. Kan utfärda återbetalningskrav Där FK misstänker att det finns en medvetenhet i fusk lämnas en polisanmälan.
POLISMYNDIGHETEN	Lagbrott	Inspektioner och kontroller. Utfärda straff enligt svensk lag.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

URVAL AV MYNDIGHETER	HUVUDINRIKTNING
BOLAGSVERKET	Bolagsverket registrerar företag och tar emot årsredovisningar.
REGERINGSKANSLIET	Regeringskansliet är en myndighet som har i uppdrag att stödja regeringen att styra riket och förverkliga sin politik.
ALLMÄNNNA REKLAMATIONSNÄMNDEN	Allmänna reklamationsnämnden (ARN) är en myndighet som prövar många typer av konsumenttvister.
KONKURRENSVERKET	Konkurrensverket har regeringens uppdrag att lämna förslag till åtgärder som stärker konkurrensen utifrån en bred översyn av konkurrenssituationen i Sverige. Konkurrensen och innovationskraften stärks när fler små och medelstora företag har möjlighet att lämna anbud. Konkurrensverket uppmanar upphandlande myndigheter att alltid överväga om det är möjligt att dela upp upphandlingar i mindre delar.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

URVAL AV MYNDIGHETER	HUVUDINRIKTNING
UPPHANDLINGSMYNDIGHETEN	Upphandlingsmyndighetens uppgift är att arbeta för en effektiv, hållbar offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN	Diskrimineringsombudsmannen (DO) arbetar för ett samhälle fritt från diskriminering.
ÅKLAGARMYNDIGHETEN	Åklagarmyndighetens tre utvecklingscentrum har i uppgift att bedriva metod- och rättsutveckling inom olika brottsområden.
LÄNSSTYRELSEN	Länsstyrelsen är regeringens företrädare i länen. Den viktigaste uppgiften är att se till att de mål som riksdagen och regeringen slagit fast inom en rad olika politikområden uppnås samtidigt som hänsyn tas till länets förutsättningar.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

URVAL AV MYNDIGHETER	HUVUDINRIKTNING
BOKFÖRINGSNÄMNDEN	BFN är en statlig myndighet som har till uppgift att utveckla god redovisningssed. BFN ger ut regler och informationsmaterial om bokföringslagen och årsredovisningslagen.
DOMARNÄMNDEN	Domarnämnden är en statlig myndighet som har till främsta uppgift att lämna förslag till regeringen i ärenden om utnämning av ordinarie domare eller hyresråd. Nämnden ska också bedriva ett aktivt och långsiktigt arbete för att tillgodose rekryteringsbehovet av ordinarie domare.
KRONOFOGDEMYNDGHETEN	Kronofogden är en statlig myndighet som arbetar med skulder.
PENSIONSMYNDIGHETEN	Pensionsmyndighetens uppdrag är att administrera och betala ut den allmänna pensionen och samtidigt informera om hela pensionen oavsett om du är pensionssparare, blivande pensionär eller pensionär.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

URVAL AV MYNDIGHETER	HUVUDINRIKTNING
ARBETSGIVARVERKET	Arbetsgivarverket är arbetsgivarorganisation för statliga arbetsgivare och en förvaltningsmyndighet. Arbetsgivarverket är medlemmarnas forum och verktyg för att utveckla arbetsgivarpolitiken och för att sluta kollektivavtal för de cirka 270 000 anställda. Medlemmarna styr och finansierar verksamheten.
BROTTSFÖREBYGGANDE RÅDET	Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.
SKATTERÄTTSNÄMNDEN	Skatterättsnämnden är en myndighet under Finansdepartementet som meddelar bindande förhandsbesked i skattefrågor.
HAVERIKOMMISSIONEN	Statens haverikommission (SHK) är en statlig myndighet som har till uppgift att undersöka olyckor och tillbud till olyckor i syfte att säkerheten ska förbättras.

EU / MYNDIGHETER / DEPARTEMENT / ÖVR. OFFENTLIGA AKTÖRER

Aktörer som reglerar, kontrollerar och skapar förutsättningar för byggindustrin.
Rörelse av arbetskraft över gränserna.

URVAL AV MYNDIGHETER	HUVUDINRIKTNING
RIKSREVISIONEN	Riksrevisionen är en oberoende myndighet under riksdagen, med uppdrag att granska myndigheternas redovisning och den statliga verksamhetens effektivitet.
ARBETSDOMSTOLEN	Arbetsdomstolen (AD) är en specialdomstol med uppgift att pröva arbetsrättsliga tvister.
TRANSPORTSTYRELSEN	Transportstyrelsen arbetar för att uppnå god tillgänglighet, hög kvalitet, säkra och miljöanpassade transporter inom järnväg, luftfart, sjöfart och väg. De tar fram regler, ger tillstånd, och följer upp hur de efterlevs. Med hjälp av våra register arbetar vi bland annat med avgifter, tillstånd och ägarbyten.
MYNDIGHETEN FÖR ARBETSMILJÖKUNSKAP	Myndigheten för arbetsmiljökunskap sprider kunskap till de som ska förverkliga morgondagens goda arbetsmiljö, följer utvecklingen och utvärderar insatserna.

Innehållsförteckning

- Bakgrund
- Kort om branschen
- Branschens aktörer och intressenter, drivkrafter och fokusområden
- **Initiativ för Sund konkurrens, nationellt och i övriga Europa**
- Medskick, erfarenheter och framgångsfaktorer

Effect Management

Exempel initiativ Sverige - myndighetssamverkan

- Myndigheterna har olika uppdrag, regler, kunskap och metoder. Genom samarbete kan man från olika håll komma åt företag som bryter mot regelverken i olika branscher.
- Polisens fokus har varit att ingripa mot verksamhet som innebär en otillbörlig exploatering av arbetskraft.
- Arbetsmiljöverket, Polisen och Skatteverket har genomfört oanmälda kontroller på byggarbetsplatser i flera städer runtom i landet. Det är en insats för att bekämpa arbetsgivare som bryter mot lagar och regler för att vinna konkurrensfördelar.
- Oannonserade kontroller ökar möjligheten att i ett tidigt skede upptäcka oseriösa företag. Genom att tumma på olika regler skadar oseriösa företag förutsättningarna för sund konkurrens inom byggbranschen.

Exempel initiativ Sverige
- Fair Play Bygg

Fair Play Bygg är ett treårigt gemensamt projekt mellan Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm/Gotland som vardera finansierar initiativet med 1.5msek per år. Projektet startades i februari 2016 med syftet att skapa sunda och trygga arbetsplatser där företagen kan konkurrera på lika villkor.

Fair Play Bygg möjliggör anonymt anmälda misstankar om brottslig verksamhet, och granskar och utvärderar sedan dessa innan de för informationen vidare till rätt myndighet. Initiativtagarna till Fair Play Bygg upplevde att brottsligheten i byggsektorn förstörde för seriösa företag och att oseriösa byggföretag använde sin ovilja att betala skatt och avgifter som en konkurrensfördel. Resultatet av de oseriösa företagens framväxt har blivit att marknadsandelar försvunnit från den vita sektorn till den grå och svarta.

”Det vi vill uppnå med detta projekt, som löper över tre år, är att tillsammans slå mot de oseriösa och kriminella krafter som förstör för seriösa byggföretag, underminerar säkerheten på byggarbetsplatser och stjäl av våra gemensamma skattemedel.”

- Fair Play Bygg utreder främst tips om:
  - ➤ Korruption
  - ➤ Utpressning/Hot
  - ➤ Svartarbete/organisering av svart arbetskraft
  - ➤ Skattefusk
  - ➤ Bedrägerier
  - ➤ Arbetskraft utan arbetstillstånd.

Fair Play Bygg stödjer således myndigheterna vid deras bekämpning av brottsliga aktörer och aktiviteter i byggbranschen. Samverkan sker med bl.a. Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket och Polisen, Arbetsmiljöverket.

Fair Play Bygg tog under 2017 emot drygt 140 antal tips varav 55 st. lämnades över till olika myndigheter. Den övervägande majoriteten handlade om skattebrott där arbetsgivare avlönat arbetskraft svart, och tipsen har lett till att en betydande andel företagare bakom dessa upptaxerats med miljonbelopp.

Källa: fairplaybygg.se samt Fair Play Bygg årsrapporter

Effect Management

Exempel initiativ Sverige
- Håll Nollan ”Ingen ska skada sig på våra byggarbetsplatser!”

- Föreningen bakom Håll Nollan heter Samverkan för noll olyckor i bygg- och anläggningsbranschen, och arbetar mot visionen att ingen ska skada sig på någon av Sveriges byggplatser. Alla aktörer som beställer, planerar och genomför byggprojekt innefattas av detta arbete.
- Enligt uppgift från Håll Nollan så skadas ca 6000 personer i byggbranschen varje år. Genom att förutse risker, dela erfarenheter samt öka kunskap om säkra arbeten så kan förändring ske. Föreningen startades av 13 aktörer som på olika sätt är involverade i ett byggprojekts olika faser, både entreprenörer och byggherrar. Företag och organisationer är välkomna att bli medlemmar i föreningen.
- **Grundarna är:** Akademiska Hus, Assemblin, Bravida, Byggherrarna, Jernhusen, Locum, NCC Building, Peab, Skanska Sverige, Sveriges Byggindustrier, Trafikverket, Vasakronan, Veidekke.
- **Vår vision är att ingen ska skada sig på våra byggarbetsplatser!** Vårt utvecklingsarbete inom intresseområdena ”Kunskap och kompetens” samt "Gemensamma arbetssätt och standarder” drivs av tre projektgrupper med representanter från våra medlemsorganisationer. De arbetar för att ta fram en gemensam branschstandard (utifrån olika perspektiv) där ett säkert arbetssätt är högprioriterat.

Effect Management

Exempel initiativ Sverige
- Sveriges Byggindustriers uppförandekod

Sveriges Byggindustrier har en gemensam uppförandekod för sina medlemsföretag.

Uppförandekoden ingår som ett kriterium för medlemskapet, och de företag som är medlemmar har ombetts att ta aktiv ställning. Koden innebär att medlemsföretag och dess medarbetare ska följa lagar och föreskrifter samt verka för sund konkurrens och tidsenliga relationer såväl inom företaget som i förhållande till kunder och leverantörer. Uppförandekoden ingår sedan den 1 juni 2014 i förbundets kriterier för medlemskap. Avsteg från eller underlåtelse att agera i enlighet med uppförandekoden kan, som yttersta konsekvens, utgöra grund för uteslutning ur Sveriges Byggindustrier.

Uppförandekoden innebär att Sveriges Byggindustriers medlemsföretag ska:

- Agera för sund konkurrens vid anbud, upphandling och inköp samt motverka otillbörlig påverkan, mutor, prissamverkan, karteller, missbruk av marknadsdominans och olika typer av manipulation av anbud med syfte att snedvrida konkurrensen.
- Föra korrekt redovisning av ekonomiska transaktioner samt motverka svartarbete, övrig ekonomisk brottslighet och påverkan från illegal verksamhet.
- Agera korrekt och inte bjuda på eller anordna resor, ge gåvor eller andra tjänster eller förmåner som inte kan granskas och redovisas öppet. Detta förhållningssätt gäller även vid mottagande av ovanstående. Normgivande är IMM:s Näringslivskod (www.institutetmotmutor.se/naringslivskod).
- I förhållandet till kund och leverantör tydliggöra att principerna i denna uppförandekod ömsesidigt ska tillämpas. Ingångna avtal ska följas och tillämpas korrekt.
- Utföra uppdrag fackmässigt samt följa beslut från ARN (Allmänna reklamationsnämnden) eller beslut i domstol.

Källa bi.se

Effect Management

Exempel initiativ i branschen - HENT ”Trimmat byggande”

HENT är en nordisk byggentreprenör som utvecklar och realiserar alla typer av byggprojekt. HENT har sitt säte i Trondheim, med avdelningskontor i Oslo, Bergen, Ålesund, Bodø, Horten, Hønefoss, Köpenhamn, Malmö och Stockholm.

- HENT nämns ofta som ledande i effektivt byggande.
- HENT har utvecklat en egen modell för samverkansprojekt, benämnd *HENT totalvärde.*
- HENTs produktionsmodell ”Trimmat byggande” bygger på principerna inom *Lean construction* och innebär kontinuerlig riskanalys och proaktiv kvalitetssäkring genom hela projektet. Fokus på 0 fel.
- Certifiering i enlighet med senaste version av kvalitetsstandarden ISO 9001.
- Fokus på arbetsmiljö – HENTS arbetsmiljöarbete omfattar förutom den fysiska och psykosociala miljön också åtgärder mot social dumpning och andra typer av arbetslivskriminalitet. HENT följer därför systematiskt upp att sådana förhållanden inte förekommer på våra projekt.

Effect Management

Exempel initiativ i branschen
- Veidekkes ställningstagande för sund konkurrens

Veidekke är Skandinaviens 4:e största bygg-, anläggnings- och bostadsutvecklingsföretag. Vill kännetecknas av en stark företagskultur som tror på att engagemang och involvering är grunden för all framgång.

- **Tydliga ställningstagande för sund konkurrens:**

  ”*Svartarbete undergräver viktiga samhällsintressen och Veidekke ska därför bidra till att bekämpa svartarbete. Alla våra medarbetare ska bidra till att svartarbete eller social dumpning inte förekommer.”*

  ”Veidekke vill bidra till sund konkurrens och tar avstånd från alla former av konkurrenslagsstridiga samarbeten och olaglig påverkan På marknaderna. Vi ska konkurrera På ett professionellt, ärligt och etiskt sätt inom ramen för den gällande lagstiftningen. Riktlinjerna beskrivs i Veidekkes ”Masterpolicy – Ärlighet och lagligt marknadsagerande – konkurrenslagstiftningens krav på företaget”.

Veidekke har också tagit beslut om att i sina projekt begränsa antalet led av underleverantörer till två.

Effect Management

Exempel initiativ i branschen - NCC Awareness Day

- Ett initiativ som syftar till att bygga en naturlig intern säkerhetskultur för alla medarbetare på NCC.
- Varje år genomförs Awareness Day i hela NCC koncernen. På samma dag och tid stannar allt arbete upp för gemensamma samtal och diskussioner kring arbetsmiljön och säkerheten på alla NCC:s arbetsplatser i samtliga länder.
- En gemensam agenda sätts upp och olika frågor behandlas utifrån olika teman inom arbetsmiljö.
- Kunder och leverantörer är även välkomna att delta i stunden.
- NCC uppger att de sett en minskning på 39% på arbetsplatsolyckor sedan införandet av Awareness Day 2011.
- En framgångsfaktor bedöms vara att det signaleras uppifrån i organisationen att frågan är viktig och att alla deltar.

Exempel initiativ Sverige
- Peabs ”Code of Conduct”

Flera av Sveriges större bygg- och anläggningsföretag har utarbetat egna uppförandekoder (Code of Conduct), som ska vägleda hur företaget agerar utifrån olika övergripande områden såsom affärsetik och affärsprinciper.

Utdrag från Peabs Code of Conduct:

- *Peab följer de lagar, regler och förordningar som gäller på marknader där vi är verksamma. Vi kräver att våra affärspartners agerar på motsvarande sätt.*
- *Peab driver verksamhet enligt gällande konkurrenslagstiftning på de marknader där vi är verksamma. Vi agerar för sund konkurrens vid anbud, offert, upphandling och inköp. Vi accepterar inte någon form av olaglig konkurrensbegränsande åtgärd, såsom till exempel prissamverkan, kartellbildning eller missbruk av marknadsdominans. Vi agerar korrekt och ägnar oss inte åt otillbörlig påverkan eller att manipulera så att konkurrensen snedvrids.*
- *Peab tar som samhällsbyggare ansvar för att motverka ekonomisk brottslighet i branschen. Ekonomisk brottslighet snedvrider konkurrensen och leder till instabilitet, oförutsägbarhet samt minskade resurser för den lagliga delen av samhället. Vi för korrekt redovisning av ekonomiska transaktioner. Vi tar avstånd från och arbetar aktivt mot svartarbete.*
- *Peab accepterar inte anställningsvillkor som underskrider nationell och lokal lagstiftning eller ILOs kärnkonventioner. Undertecknade kollektivavtal ska respekteras och följas. Arbetstid och minimilön ska följa nationella lagar i det land produkten tillverkas eller tjänsten utförs.*

Exempel initiativ Sverige – Stockholmshem - Rättvist byggande

- Rättvist byggande är ett samarbete mellan flera myndigheter och organisationer inom allmännyttan i Stockholm för att motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser. Stockholmshem leder arbetet som även omfattar systerbolagen Familjebostäder och Svenska Bostäder. Initiativet verkar för att proaktivt jobba för en sund bransch med konkurrens på lika villkor, och för att säkerställa rätt arbetsvillkor.
- Målet är att samtliga av Stockholmshems arbetsplatser ska vara fria från oegentligheter. Visionen är att deras entreprenörer och dess underentreprenörer är seriösa aktörer och betalar skatt och sociala avgifter, samt att de ger sina anställda goda arbetsvillkor.
- Arbetet innebär:
  - att samtliga entreprenörer som arbetar på Stockholmshems byggarbetsplatser ska vara kända och kontrollerade av bolaget.
  - att fysiska arbetsplatskontroller genomförs oannonserat på byggarbetsplatserna. Stockholmshem arbetar tillsammans med en upphandlad partner som följer upp att alla leverantörer i hela kedjan uppfyller kontraktskraven. Exempelvis kontrolleras att samtliga på byggarbetsplatsen har giltigt ID06-kort, ID-handling och arbetstillstånd.
  - att Stockholmshems byggarbetsplatser skyltas med Rättvist byggande. Alla uppmanas att anmäla misstankar om oegentligheter till en Fair Play Bygg.
  - att Stockholmshems medarbetare är utbildade i Rättvist byggande.
  - ett brett och nära samarbete med de myndigheter som arbetar med tillsyn inom området – Ekobrottsmyndigheten, gränspolisen, Skatteverket och Arbetsmiljöverket, samt Fair Play Bygg.

Effect Management

Exempel initiativ Norge – övergripande åtgärder

11 åtgärder i kampen mot arbetslivsbrott på uppdrag av Arbets- och socialministern:

- Arbetstilsynet ges möjlighet att böta företag som inte ser till att anställda har HSE-kort.
- Arbetstilsynet lanserar en webbportal där privatpersoner kan kontrollera om t.ex. ett städföretag är godkänt och allvarligt. Genom en separat webbplats kan man också kontrollera hantverkare.
- Flera oanmälda inspektioner och mer samordnad övervakning mellan relevanta myndigheter.
- Strängare straff och högre böter för dem som bryter mot lagar och förordningar.
- Det blir lättare för kontrollorganen att dela information om brottslingar. Till exempel mellan polisen och NAV ((Ny) Arbeids- og Velferdsforvaltning).
- För att förhindra att utländska brottslingar flyr, närmare samarbete över gränserna.
- Förbättringar för att säkerställa anställdas förutsägbara lön och arbetsvillkor
- För att förhindra missbruk av ID-dokument introduceras nya ID-kort, vilket förstärker arbetet med att registrera företag och personer korrekt i offentliga register.
- Flera servicecenter är etablerade för att säkerställa att utländska arbetstagare får bra information om sina rättigheter och skyldigheter.
- Från 2017 har reglerna för offentlig upphandling skärpts. Det finns redan regler som ställer krav på löner och arbetsvillkor i offentliga kontrakt. Nu görs ansträngningar för att se till att reglerna följs.
- Allmän tillämpning av kollektivavtal i branscher där de ansvariga parterna anser detta är nödvändigt. Detta har också stärkt Arbetstilsynets sanktioner och övervakningsmöjligheter.

Effect Management

Exempel initiativ Norge - myndighetssamverkan

Skattetaten (Norges motsvarighet till Skatteverket) bekämpar arbetskriminalitet och svart arbete genom förebyggande insatser och kontroll vilket innebär att mobilisera de som vill göra rätt och minska handlingsutrymmet för aktörer som väljer att inte bidra till finansieringen av välfärden. Skattetaten har under de senaste åren stärkt sina insatser, både på egen hand och med andra, bland annat genom sju centra där insatser är samordnade med bland annat Arbetstilsynet, NAV, och polis. Erfarenheterna är bra.

- Fler och mer effektiva kontroller utförs, där myndigheternas kollektiva instrument används för att upptäcka brottslingar.
- Mobiliseringen handlar också om att få de som vill ha rättvis konkurrens och skapa rätt förutsättningar för medarbetarna, att göra det svårt för oärliga spelare att få uppdrag.
- Inom bygg och anläggning har de största seriösa aktörerna och de stora byggarna fått inbjudan om att ingå samarbetsavtal som underlättar för köpare att avvisa oseriösa leverantörer. Genom samarbetsavtalen kan beställaren och leverantören komma överens om att lösas från sekretesskyldigheten och Skattetaten kan informera om skatte- och skattefrågor.
- Ett exempel: Sedan avtalet med Oslo kommun trädde i kraft i januari 2016 har kommunen avvisat 39 spelare som inte hade sina papper i ordning. Dessutom hade 88 leverantörer som ville ingå avtal med kommunen en skuld till Skatteverket som de betalade för möjligheten att ingå avtal.
- Idag är det svårt för privatpersoner att upptäcka oseriösa spelare. Här har på finansministeriets vägnar föreslagits konkreta möjligheter att dela skatte- och skatteinformation med allmänheten.

Källa: www.skatteetaten.no

Effect Management

Exempel initiativ Norge - offentlig upphandling

- Riksrevisionen uppgav 2016 att staten inte gjorde nog för att förhindra social dumpning i samband med offentlig upphandling. Vid 75 procent av upphandlingen följdes inte löne- och arbetsvillkoren hos leverantörerna.
- För att stärka kampen mot social dumpning och brott mot reglerna intensifieras reglerna för den offentliga sektorn,
- Bland åtgärderna finns krav på uppföljning och dokumentation. De offentliga enheterna måste se till att alla leverantörer följer lagar och förordningar för skatter och avgifter, löner och arbetsvillkor, och det ska inte vara fler än två underleverantörer.

Effect Management

Exempel initiativ Norge - NHOs åtgärdsplan

NHO (Norges Hovedorganisasjon) är den största intresseorganisationen för företag i Norge.

NHO har tagit fram en åtgärdsplan med sex punkter för att hantera arbetsrelaterad brottslighet:

- NHOs medlemsföretag är i färd med, och kommer att genomföra åtgärder som tar itu med deras specifika utmaningar.
- Bekämpning av arbetsrelaterad brottslighet kräver myndigheternas samordnade och prioriterade insatser. I synnerhet måste A-brottscentralernas operativa styrka, insatser och övervakning baseras på risker.
- En handlingsplan behöver tas fram mot svartarbete på konsumentmarknaden.
- Privata köpare måste ta större ansvar genom att efterfråga företag som inte bryter mot bestämmelserna. Näringslivsorganisationerna kommer att hjälpa till med detta arbete.
- Offentlig köpkraft måste användas för att motverka arbetslivskriminalitet i ännu större utsträckning, och praxis behövara vara like över hela landet.
- NHO kommer att åta sig att stärka det organiserade arbetslivet och främja ett arbetsliv som kännetecknas av öppenhet, höga etiska krav för aktörerna och säkra löne- och arbetsvillkor.

Effect Management

Exempel initiativ Norge
- kunskapsspridning Fafo East Forum

Fafo East Forum är en mötesplats för parterna i arbetslivet, företagen och myndigheterna. Etablerades 2004 och har 25 deltagare. Kunskapsspridning via webbplats och seminarier är de viktigaste aktiviteterna. Hösten 2017 beslutades att fortsätta Fafo East Forum i tre år från 2018. **Fokus- och arbetsområden är:**

- Utveckling, omfattning och konsekvenser av arbete och affärsmigration till Norge.
- Strategier, konkurrensvillkor och utmaningar för norska företag och industrier.
- Åtgärder mot arbetsbrott, frivolitet och social dumpning.
- Minimilöneregler och allmän tillämpning av kollektivavtal.
- Följ utvecklingen i relevanta bestämmelser i Norge och EU.
- Utmaningar för välfärdsstaten.
- Lärdomar från de sändande länderna, särskilt när det gäller arbetsmarknadens utveckling och arbetskraftsinvandring (t.ex. från Ukraina till Polen).
- Konsekvenser för kompetensutveckling i norska arbetsliv och invandring av högkvalificerad arbetskraft (även från tredjeländer).
- Konsekvenser för föreningsformer, utveckling av nya organisations- och arbetsformer i arbetslivet.
- Förordningar och diskussioner om offentlig upphandling.
- Integration av arbetsinvandrare på arbetsplatser och i norska samhället.
- Tvångsarbete / handel Handlingsomfånget inom EES-avtalet.

Källa: www.fafooestforum.no

Effect Management

Exempel initiativ Norge
- skadefri bygg- och anläggningsbransch

- 2013 tog byggindustrin initiativ till att etablera ett branschövergripande samarbete för att minska antalet olyckor i branschen. Processen resulterade i en **”Arbetsmiljö och säkerhetsstadga för en icke-farlig bygg- och anläggningsindustri"** som undertecknades den 18 juni 2014.
- Undertecknarna i stadgan omfattade myndigheterna (arbets- och socialministern), byggare, designers, chefer och anställda. I efterhand har undervisningssidan (NTNU) också inkluderats.
- Stadgans undertecknare delar en nollvision för skador i bygg- och anläggsbranschen och är därför överens om att samarbeta för att byggarbetsplatsen ska fungera som ett säkert ställe. Undertecknarna tar ett ansvar att göra en särskild insats på vissa utvalda områden.

Effect Management

Exempel initiativ Holland
- myndighetsövergripande åtgärder

- Företag som rekryterar arbetstagare via icke certifierade arbetsförmedlingar kan hållas ansvariga om arbetstagarna får mindre än minimilönen. Arbetarna kan därefter kräva att deras löner höjs retroaktivt till miniminivån. Arbetsförmedlingar är certifierade av den nederländska Arbetsstandardstiftelsen (SNA).
- Regeringen har vidtagit åtgärder för att ta itu med bedrägeri och andra missbruk av immigrationssystemet. IND (Immigration and Naturalisation Service) kan avslå en ansökan om uppehållstillstånd om till exempel lön är oproportionerligt hög för positionen.
- För att bekämpa olaglig sysselsättning har regeringen ökat de ekonomiska följderna och vidtagit åtgärder för att reducera olaglig sysselsättningspraxis. Rättsliga förfaranden har också förenklats. Högre böter för att anställa olagliga utländska arbetstagare har införts. En privatperson som sysselsätter en olaglig utländsk arbetare riskerar att bötas 4 000 euro, motsvarande för företag är böter 8 000 euro. Om inspektionen SZW (Ministry of Social Affairs and Employment) upptäcker en annan överträdelse inom 24 månader kommer böterna att höjas med 100%. Inspektionen SZW kan böta utan åklagarmyndighetens ingripande.
- Regeringen har också väsentligt ökat böterna för företag som upprepade gånger bryter mot lagen. Enligt lagen om socialpolitik och sysselsättningslagstiftning, som trädde i kraft den 1 januari 2013, kan regeringen stänga av dem. UWV (Employee Insurance Agency) kan också vägra anställningstillstånd till arbetsgivare som upprepade gånger bryter mot lagen.

Effect Management

Exempel initiativ Tyskland
- analys av bygg- och anläggningsbranschen

- Olaglig arbetskraft skadar tyska företag och leder till försäljningsförluster på 4,7 procent eller motsvarande 300 miljarder euro årligen (primärt i byggindustrin och servicesektorn) enligt den senaste företagsundersökningen i IW Future Panel (november 2018) som grundar sig på intervjuer av 853 företag.
- Studien visar att byggindustrin är den bransch som påverkas allra mest av svart arbete. Endast knappt 19% av de byggnads- och hantverksföretag som tillfrågats i studien uppgav att de ej upplevde att deras egen affär var påverkad av oetiska aktörer.
- 1/10 företag uppskattar att de förlorar så mycket som 20-30% på grund av konkurrens med grå eller svarta aktörer enligt IW-studien.
- Med förbättrade anbudsförhållanden och effektivare kontroller kan den offentliga sektorn vidta motåtgärder.
- 75 procent av de undersökta företagen önskar ha mer frekventa och intensiva kontroller av tullen, och ca 67 procent av företagen önskar hårdare straff för att bryta mot lagen.

Effect Management

Exempel initiativ Tyskland
- sanktioner och insatser för att bekämpa arbetskriminalitet

- En arbetsgivare som nyttjar olaglig utländsk arbetskraft kan straffas med en böter på upp till 500 000 euro. Varje bötesbelopp på över 200 euro som utfärdas noteras i det centrala handelsregistret.

- Upprepat beteende är straffbart med fängelse på upp till tre år eller med böter enligt lagen om bekämpning av odeklarerat arbete och olaglig anställning (Schwarzarbeitsbekämpfungsgesetz - SchwarzArbG). Samma straffsats gäller vid fall där mer än fem utlänningar är anställda olagligt.

- Fängelsestraffet kan utökas till upp till fem år om utöver illegala anställningsvillkor, även undermålig arbetsmiljö påträffats.

- Även en beställare av arbete kan drabbas av böter på upp till 500 000 euro i de fall där de känt till, eller rimligen borde ha känt till en underleverantörs illegala agerande.

- Krav på att utländska arbetstagare inom byggbranschen måste bära ID-handling.

- De tyska myndigheterna har trappat upp sitt arbete med inspektioner och i september 2018 genomfördes den dittills mest omfattande räd riktat mot arbetskriminalitet i bygg- och anläggningsbranschen. Hundratals tyska poliser deltog genom en särskild tulltjänststyrka. Räden resulterade i att de lyckades bryta upp ett organiserat brottsnät med affärsidén kring olaglig arbetskraft och ett system för falska fakturor. Hundratals byggföretag bedömdes vara kopplade till aktören.

Effect Management

Exempel initiativ Finland – VALTTI-kort

- Enligt lagen om arbetarskydd skall alla personer som rör sig på en byggarbetsplats ha ett personkort utrustat med namn, fotografi, skattenummer och arbetsgivarens uppgifter. VALTTI-kortpaketet är byggbranschens standardiserade lösning och paketet innehåller ett personkort samt ett NFC-kort.
- **VALTTI-korten:**
  1. Korten har en unik streckkod och nummerserie.
  2. Kortens riktighet kan kontrolleras elektroniskt.
  3. Korten är hållbara och giltighetstiden är 5 år.
- I paketet finns både det intelligenta NFC-kortet och ett personkort som krävs på alla byggarbetsplatser i Finland. Smartkortets information finns sparad i det elektroniska kortregistret. Kortet identifieras av en unik streckkod och en RFID-chip. Kortet är personligt, och fungerar som det obligatoriska personkortet alla personer som rör sig på en byggarbetsplats skall använda.

Effect Management

Exempel initiativ Finland
- informationsutbyte och tillsyn offentlig sektor

- Utvecklingen av bestämmelser om **myndigheternas informationsutbyte** som grundar sig på lag har bidragit till att samarbetet mellan myndigheterna för bekämpning av grå ekonomi har blivit mer intensivt. Det är svårt att fatta rätta beslut utan tillräcklig information. Fullgöranderapporten är en sammanfattning av den viktigaste myndighetsinformationen. Fullgöranderapporten sammanställs av Enheten för utredning av grå ekonomi. Rapporterna hjälper myndigheter att rikta och genomföra tillsynsåtgärder. Myndigheternas informationsutbyte baserar sig lag och rätten att få fullgöranderapporter har reglerats i lag.

- I mars 2018 inleddes **tillsynsprojektet Beställaransvar i kommuner**. Syftet är att bekämpa grå ekonomi och osund konkurrens genom inspektioner med fokus på hur beställaransvaret hanteras i kommuner och kommunsammanslutningar. Beställaransvarstillsynen inriktas mot kommunerna, eftersom alla kommuner i praktiken har avtal om underleverans och inhyrt arbetskraft på vilka lagen om beställarens ansvar ska tillämpas. Innan ett avtal om underleverans eller inhyrt arbetskraft ingås ska beställaren utreda att avtalspartnern har sett till sina arbetsgivarskyldigheter. I inspektionerna kontrolleras avtal inom alla kommunens sektorer, som t.ex. service och renhållning, fastighetsskötsel, infrastruktur och byggverksamhet och social- och hälsovårdssektorn. De som är föremål för inspektionerna väljs ut slumpmässigt.

Effect Management

Exempel initiativ Finland
- inspektioner anlägg- och byggarbetsplatser

Regionförvaltningsverket genomför **tillsynsinspektioner.** Vid tillsynen över byggbranschen 2017 upptäcktes vid mer än var sjätte inspektion minst en utländsk arbetstagare som inte hade rätt att arbeta. År 2017 påträffades 27 utländska arbetstagare (av 159 inspektioner) som inte hade rätt arbeta eller saknade uppehållstillstånd i Finland vid tidpunkten för inspektionen. Denna siffra för år 2017 var klart högre än tidigare års.

Under 2017 upptäcktes oväntat nog fler utländska arbetstagare som inte hade rätt att arbeta via företagsinspektioner än på inspektionsräder. Inspektionsräder görs av princip oanmälda, medan företagsinspektioner till stor del görs efter att arbetsgivaren informerats på förhand. Trots det som konstaterades ovan så kommer inspektionsräder även att göras framöver, eftersom de ger jämförelsedata för tillsynen över rätten att arbeta och minimianställningsvillkoren.

Effect Management

Exempel initiativ Finland - skattegranskningar

- Bekämpningen av grå ekonomi (generellt) omorganiserades inom Skatteförvaltningens Företagsbeskattningsenhet i början av 2016. Verksamhetens andel av alla skattegranskningar som gjordes under 2017 var 15,4 % och andelen av påförda skatter nästan 59 % (år 2016 34 %).
- Skatteförvaltningens bekämpning av grå ekonomi inledde 2016 även ett internationellt nytt samarbete genom förebyggande verksamhet i bekämpningen av grå ekonomi. Till samarbetet har det i början valts städer som har en fiskalt betydande upphandling och geografiskt ligger på olika håll i Finland. Även konkurrens- och konsumentverket har deltagit i samarbetet ända från början genom att i sin verksamhet i huvudsak betona frågor som gäller karteller.
- Målet med samarbetet är att utveckla städernas beredskap att identifiera och bekämpa grå ekonomi inom deras olika funktioner. Samtidigt har den gråa ekonomins mångfald lyfts fram utöver den traditionella formen att betala lön svart. Även frågor om korruption har framförts. Vissa städer har infört en intern tipskanal för att lämna anonyma iakttagelser. För att behandla tipsen har det skapats ett ändamålsenligt förfarande och en dokumentering av olika faser vilka tillsammans skapar en grund för trovärdigt ingripande i och uppföljning av oegentligheter samt ökar det interna förtroendet.
- Skatteförvaltningen är också med på flera stora byggen. Man försöker genom rådgivning och övervakning förebygga problem redan i förväg och handleda kunden att göra rätt för sig. Skatteförvaltningen samarbete med intressentgrupper omfattar också stora byggentreprenörer.

Effect Management

Exempel initiativ Finland - insatser skatteförvaltningen

- VALTTI-kort.
- Skatteförvaltningen har kommit överens med entreprenörer och beställare inom byggbranschen om förfaranden som omfattar bl.a. frivillig anmälan om entreprenaduppgifter till Skatteförvaltningen samt förfarandet med passersedlar på byggen.
- Den omvända momsskyldigheten inom byggbranschen infördes 2011, varefter det har varit köparen och inte säljaren som vid viss försäljning av byggtjänster ska svara för momsen. Syftet är att förebygga kringgående av skatt i underentreprenadkedjor.
- En av de senaste åtgärderna är införandet av skattenummer. Det främjar bekämpningen av grå ekonomi och underlättar också den interna säkerhetskontrollen på byggplatser. Varje person som arbetar på en byggarbetsplats måste ha ett skattenummer på sitt personkort. Skattenumret kan kontrolleras i skattenummerregistret.
- Skatteförvaltningen kan se alla dessa uppgifter i sin realtidsskatteövervakning. Dessutom kan man med hjälp av uppgifterna bedöma kundernas beskattningsstatus och behov av registrering.

Effect Management

Exempel initiativ Danmark
- registrering, inspektioner och sanktioner

- Byggprojekt som överstiger 50 000 kronor ska skyltas ut till allmän väg med information om projektet och vem som är ansvarig entreprenör. Av skylten ska det framgå namnet på entreprenörerna som utför arbetet och dess rut-/cvr-nummer. Det är obligatoriskt med synliga organisationsnummer på arbetsbilar för att kunna identifiera ägaren. Elektronisk betalning krävs vid byggarbeten värda över 10 000 kronor för att öka spårbarheten. Funderingar finns över att gränsen sänks till 5000 kronor.
- S.k. 48-timmarsmöten finns bestämt i kollektivavtalet (2012). Det innebär att om det uppstår frågor kring arbetsvillkoren för utländska underentreprenörer så ska fack och arbetsgivare sätta sig ned och reda ut detta inom 48 timmar. Det är obligatoriskt för utländska tjänsteutövare att registrera sig hos Skatteverket.
- Det finns en utsedd grupp som varje dag är ute på arbetsplatser för att kontrollera villkoren för utstationerad arbetskraft, utifrån ett utstationeringsregister.
- Utländska företag ska ha en synlig skylt med rut-nummer i bilens vindruta. (Danska företag ska istället skyltas med väl synligt cvr-nummer på sidan av fordonet).
- Vid en myndighetskontroll, av exempelvis Arbejdstillsynet eller Skattestyrelsen, ska alla på en byggarbetsplats kunna identifiera sig genom pass eller ID-kort med foto.
- Om belopp över 10.000 DKK inte betalas elektroniskt är kunden ansvarig för underentreprenörens uteblivna inbetalning av skatt och moms för det utförda arbetet.
- Beskattning av inhyrd arbetskraft **-** kan den utländska underleverantören betraktas som en integrerad del av huvudmannens kärnverksamhet eller affärsområde, ska huvudmannen betala 8% i AM-bidrag och 30 % "arbejdsudlejeskat" på den ersättning som den utländska underleverantörens anställda får för att utföra arbetsuppgiften i Danmark.
- I Danmark samarbetar polis, skatt- och arbetsmiljömyndigheter för att motverka social dumpning och oordnade förhållanden i arbetslivet.

Effect Management

Exempel på initiativ i andra branscher – Taxibranschen i Sverige

- 2018 presenterade Regeringen ett förslag på en ny lag riktat till att skärpa kontrollen av taxibranschen. Det bakomliggande skälet till att den nya lagen och därmed de nya systemen infördes är att det sedan länge funnits problem med skattefusk och osund konkurrens i taxinäringen, i synnerhet genom problem med oredovisade inkomstuppgifter.
- Förslaget innebär att taxibranschen delas upp i två kategorier – en för dem med taxameter och en för dem utan (som t.ex. Uber). De senare måste ha en beställningscentral som tar emot bokningen, och kunden ska då alltid få ett fast pris och kunna vara säker på att få en förare med taxilegitimation och taxitrafiktillstånd.
- Lagen innebär att alla som driver taxiverksamhet måste rapportera in data från varje fordon, trådlöst och digitalt, till dessa bokningscentraler. Skatteverket ska sedan kunna gå in och hämta uppgifter för att stävja att det fuskas med skatten.
- Bokningscentralen kan bestå av en app eller en hemsida och lagra information om vem som kört bilen, hur långt bilen har körts, samt hur mycket som betalats per kilometer.
- Överföringen av data till redovisningscentralen ska ske en gång i veckan. Den myndighet som arbetar med uppförandet av boknings/redovisningscentralerna är Transportmyndigheten.
- Lagförslaget är överlämnat till lagrådet och om de godkänner förslaget så kommer det troligtvis att bli verklighet 2020.

Effect Management

Exempel på initiativ i andra branscher – IKEA för schysta transportvillkor i Sverige

- Fackförbundet Transportarbetareförbundet har länge drivit frågan att Ikea och andra stora globala transportköpare ska ta större ansvar vid upphandlingar. En fråga de drivit är att köparen alltid ska kräva att kollektivavtal finns på företagen som de anlitar vid transporter.
- Hösten 2018 meddelade IKEA att de beslutat om att driva en hårdare linje mot åkerier som transporterar deras gods inom Sverige. Ikea kommer inte att acceptera att åkerier systematiskt utnyttjar cabotageregler, och deras nya regler tillåter tre inrikestransporter under sju dagar med en lastbil som har levererat gods till Sverige. IKEA sätter nu detta som ett krav i deras upphandlingar.
- Sedan i somras 2018, meddelade även IKEA att de dessutom kräver av sina transportörer att de endast får ha ett led av underentreprenörer.
- IKEA är ett exempel på att stora upphandlare har en stor/större möjlighet att sätta tonen för branschen de verkar inom.

Effect Management

Exempel på initiativ i andra branscher – Kontrollsystem för Tandläkarkliniker

- 2015 genomförde Försäkringskassan en särskild undersökning av nästan 5000 slumpmässigt utvalda tandvårdspatienter över hela landet. Resultatet visade att var femte patient fått en felaktig räkning där den tydliga majoriteten fått betala för mycket.
- Försäkringskassan rapporterade 2015 även att mellan 2-3,5% av utbetalningarna kring tandvårdsstödet var felaktiga, vilket summerar till drygt 100msek förlorade skattepengar. Det statliga tandvårdsbidraget betalas ut till tandläkare efter inrapportering av vilka behandlingar som genomförts. Oetiska aktörer inom branschen har fuskat bland annat genom att kräva Försäkringskassan på för höga ersättningar eller ”hitta på” patienter.
- **Efter en granskning av tandvårdsstödet genomfört av Riksrevisionen 2017 presenterades följande förslag på åtgärder: (**Dessa inkluderas i denna rapport för att exemplifiera en annan branschs tankar och tillvägagångssätt för att hantera fusk inom sitt skrå).
- Tandläkarkliniker över hela landet ska granskas, och ”vi” behöver bli bättre på att polisanmäla när vi misstänker brott. Sedan 1 juli 2017 finns också stöd i lagstiftningen att neka anslutning till Försäkringskassan för vårdgivare som inte uppfyller kraven.
- Att stävja missbruket av försäkringen är ett delat ansvar mellan flera aktörer: branschen/vårdgivarna själva (som är skyldiga att rapportera in korrekta uppgifter om vilka behandlingar som utförts), IVO, Inspektionen för vård och omsorg (som är ansvarig tillsynsmyndighet och prövar tillstånd för vårdgivare), Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (som avgör vilka åtgärder som är ersättningsberättigade och under vilka villkor) och Polisen (som har i uppgift att utreda de ärenden som polisanmäls) är några av aktörerna.
- Försäkringskassan gör idag färre kontroller än tidigare, men de menar att det inte betyder att kontrollsystemet är sämre, utan att de kontroller som görs är mer riktade mot de vårdgivare som begår systematiska fel. Erfarenhet visar att riktade kontroller ofta är mer effektiva än bredare, mer slumpartade kontroller. Kontrollsystemet idag består av både automatiska och riktade kontroller.
- IVO måste bli snabbare att utreda och vidta sanktioner som indragna tillstånd för de som upptäcks. Polisen måste också se till att anmälda fall inte blir liggande.
- Försäkringskassan ska även i högre grad rikta kontroller mot tandläkare där överbehandling kan förväntas förekomma.
- Riksrevisionen anser dessutom att regeringen bör överväga förstärkta sanktioner mot konstaterat överutnyttjande.

Exempel på initiativ i andra branscher – Kontrollsystem för Tandläkarkliniker, forts.

Försäkringskassans uppgift är att se till att rätt ersättning betalas ut till rätt vårdgivare, och att ha kontrollsystem som stävjar brottsligt nyttjande.

Försäkringskassan jobbar nu med fem fokusområden:

1. Hjälpa patienten att förstå sina rättigheter: Alla patienter ska kunna se aktuellt högkostnadsskydd på Mina Sidor. De kommer också få årliga utskick med hur mycket de har använt av försäkringen.

2. Införa kontroll före utbetalning: Kontroll ska ske före och inte efter utbetalning.

3. Rikta om kontrollarbetet: Kontrollerna ska vara inriktade på vårdgivare som gör mycket fel.

4. Informera och stötta tandvårdsbranschen: Kommunikationen med branschen ska utvecklas så att vi gemensamt jobbar för att det ska bli rätt.

5. Löpande mäta och följa upp: Årliga kontroller med analyser och rapporter om hur omfattande de felaktiga utbetalningarna kommer att införas så att vi får en bättre kunskap om dem.

Exempel initiativ i branschen – Lindbäcks Bygg, sund konkurrens genom produktionseffektivisering

- Lindbäcks är ett familjeföretag från Piteå i Norrbotten med fokus på att utveckla miljövänligt och resurssnålt byggande av flerbostadshus i trä. Med modern teknik utvecklar Lindbäck bostäder på uppdrag av kunder samt hyresrätter och bostadsrätter i egen regi. Har ett långsiktigt förhållningssätt och fokuserar på hållbarhet som innefattar hela livscykeln- från ett ekologiskt och socialt till ett ekonomiskt helhetsperspektiv.
- Lindbäck bygger industriellt med hög anpassning till kundernas önskemål, standardiserade metoder för att producera husvolymer men med anpassning med tanke på arkitekturen.
- Lindbäcks går i täten i Sverige vad det gäller att nyttja digitaliseringsmöjligheter för ökad effektivisering. De har investerat i en ny produktionsanläggning (klart 2017) som är helt försörjd av solenergi och fjärrvärme samtidigt som den har ökad produktionstakt av nyckelfärdiga flerbostadshus. En digital plattform ska möjliggöra målet på ”10s” - det inte ska ta längre än tio sekunder att få fram den information och det material som är relevant för att varje medarbetare ska kunna utföra sitt arbete. Alla ritningar digitaliseras..
- Lindbäcks menar att det inte finns incitament för effektivisering i byggbranschen i stort, utan högre priser leder till högre kostnader, vilka accepteras (jämförelse görs med fordonsbranschen som tvingats effektivisera för att kunna vara konkurrenskraftig).
- Stefan Lindbäck, VD uttrycker att förhoppningen med satsningen är att ”**sänkta kostnader ska leda till lägre priser, vilket på sikt skulle kunna leda till en mer sund konkurrens inom byggbranschen.”**

Effect Management

Exempel initiativ Portugal – statligt lotteri för ökad skatteintäkt

- I kampen mot skatteflykt lanserade regeringen i Portugal år 2013 ett ”skattelotteri”. Regeringen uppskattade att den svarta marknaden som helhet utgjorde ca 25% av den totala ekonomin.
- Lotteriet fungerar som en morot för att få vanliga konsumenter att be om kvitton, eller faktura, när de köper varor eller tjänster. Varje kvitto ska vara märkt med ett skatteidentifikationsnummer och moms ska framgå.
- Kvitton från all sorts handel fungerar som en lott och varje vecka sker dragningar där man kan vinna priser (t.ex. en ny bil, prissumma, statsobligation).
- Portugal menar att de genom lotteriet har fått ca 500 000 individer som i praktiken fungerar som ”skatteinspektörer”, och skatteintäkterna har ökat sedan införandet av lotteriet.
- Skatteintäkterna ökade med 4% i Portugal inom de första 10 månaderna sedan skattelotteriets introduktion.
- Andra länder har under de senaste åren infört liknande lotterisystem (med blandat resultat), däribland Slovakien, Albanien, Polen, Grekland, Brasilien.

Effect Management

Innehållsförteckning

- Bakgrund
- Kort om branschen
- Branschens aktörer och intressenter, drivkrafter och fokusområden
- Initiativ för Sund konkurrens, nationellt och i övriga Europa
- **Medskick, erfarenheter och framgångsfaktorer**

Effect Management

Medskick och erfarenheter intervjuer

- Branschen har över tid utvecklats positivt med tanke på säkerhet, arbetsmiljö, mångfald och osund konkurrens. Till exempel är det i dag ovanligt med mutor
- Aktörerna är många, och flertalet vill göra rätt
- De stora aktörerna inom byggbranschen har i dag stort fokus på socialt ansvarstagande både internt och externt (miljö, hållbarhet, arbetsmiljö, säkerhet, mångfald)
- De företag som bedriver osund konkurrens brister ofta på flera områden, till exempel arbetsmiljö och säkerhet
- Risken för osund konkurrens och oseriösa företag till exempel svartarbete, osäkra arbetsförhållanden med mera ökar med antalet leverantörsled
- Snabba beställningar - behov för akuta insatser ökar risken för genvägar och oseriösa aktörer
- Svart arbetskraft och oseriösa företag förekommer oftare inom områden som använder “okvalificerad” arbetskraft. Till exempel ställningsmontörer, städare, mur och puts

Effect Management

Medskick och erfarenheter intervjuer…forts.

- Företag som i stor omfattning använder inhyrd personal som kapacitet löper större risk för svartarbete
- I stora upphandlingar både offentligt och privat, har beställaren har stora möjligheter att påverka både bygget, materialanvändning och själva byggprocessen
- Ett sätt att komma tillrätta med osund konkurrens är att upphandlare ställer krav på anbudsgivarnas arbetsmiljö. På så vis blir den goda arbetsmiljön en konkurrensfördel istället för en kostnad som man försöker hålla nere för att vinna ett anbud
- Kontroller ger resultat, men genomförs i första hand av Skatteverket och Arbetsmiljöverket. I övrigt har inte det framkommit att några gör till exempel egenkontroller i leverantörsleden utöver att etablera tydliga spelregler för den specifika fysiska arbetsplatsen
- På mindre byggen till exempel privata hus förekommer svartarbete oftare bland tex snickare än rörmokare och elektriker eftersom försäkringsbolagen har krav på att kvalificerade yrkesmän har utfört arbete för att försäkringen ska gälla

Effect Management

Återkommande nämnda framgångsfaktorer

- Prestigelöshet och vilja till att verka för ett gemensamt syfte och mål (greater good), både i ett kort och i ett långsiktigt perspektiv
- Samverkan mellan myndigheter och koordinering av insatser och åtgärder
- Samverkan mellan samtliga aktörer (olika perspektiv) och på alla nivåer i branschen. Frågan om Sund konkurrens behöver vara på allas agenda och med möjligheter för medverkan och involvering
- Säkerheten börjar överst och företag som har starka säkerhetsprogram har visat sig vara mer produktiva. Ett engagemang för säkerheten kan förbättra ett bygg- och anläggningsföretags rykte och därigenom attrahera arbetskraft genom att man visar att man prioriterar välbefinnandet hos sina anställda
- Branschen består av en rad olika aktörer där ett flertal vill göra rätt, några är präglade av okunskap och vissa gör medvetet fel. Insatser och åtgärder behöver anpassas till de olika aktörerna. För att få effekt krävs en kombination av ekonomiska incitament, attitydarbete samt kontroll- och sanktionsåtgärder (se bild 108)
- Gällande oseriösa (kriminella) aktörer verkar ekonomiska sanktioner ge större effekt än andra åtgärder/konsekvenser

Återkommande nämnda framgångsfaktorer

- Uppluckring av sekretesskraven mellan olika aktörer och myndigheter (i den mån det är möjligt). Information är en förutsättning för att genomföra effektiva åtgärder
- Ökad kunskap och ansvarstagande hos offentliga aktörer som genom upphandling kan kravställa gällande arbetsförhållanden, säkerhet och material. Offentliga aktörer bör i tillägg bli duktigare på att följa upp och kontrollera att kraven uppfylls. De stora offentliga beställarna har en särskilt central roll och definierar marknadsstandard
- Utnyttja möjligheterna av digitaliseringen, AI och VRI för effektivare arbetssätt, spårning, identifikation samt träning och utbildning

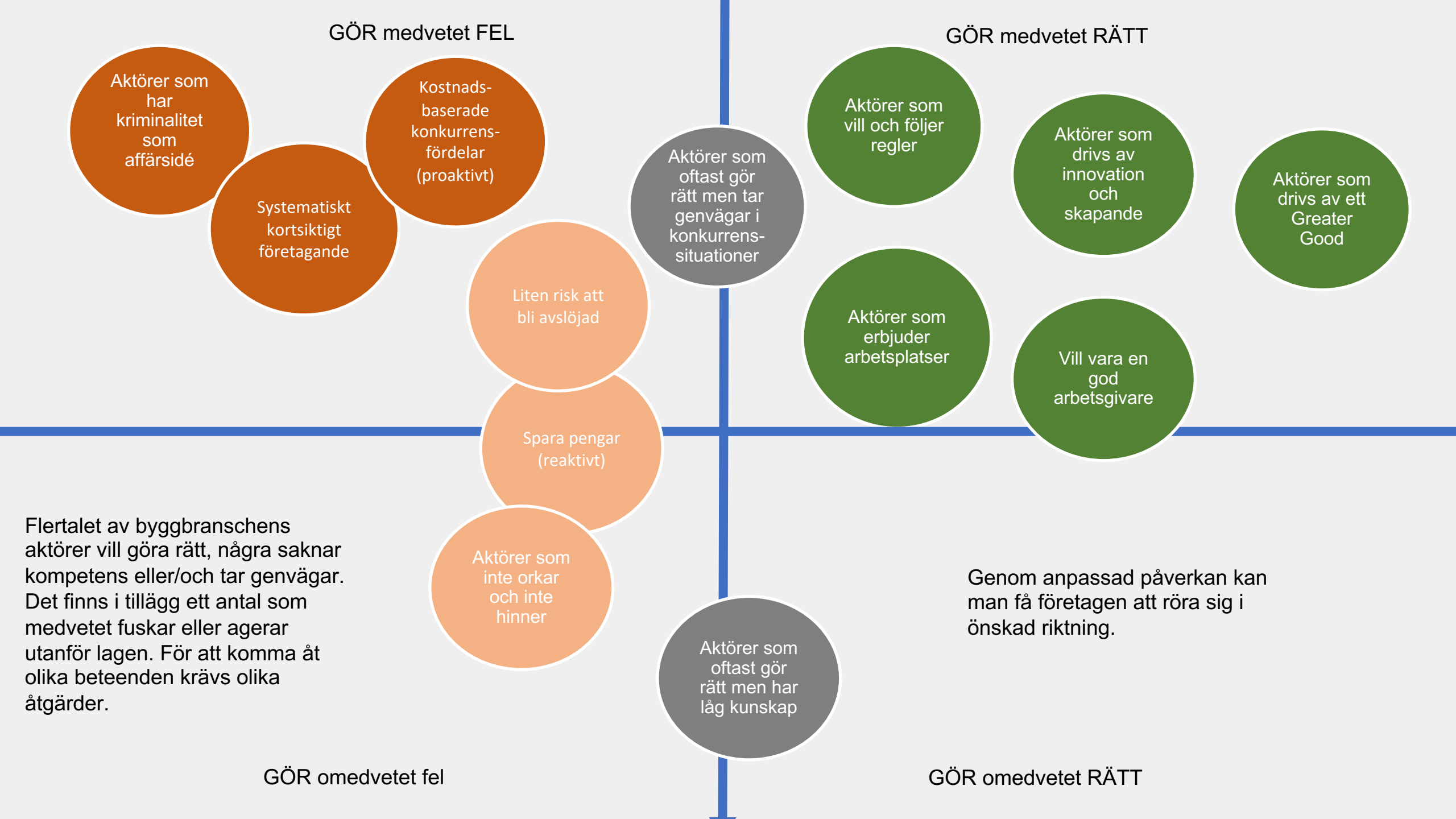
GÖR medvetet FEL
GÖR medvetet RÄTT
Aktörer som har kriminalitet som affärsidé
Kostnads-baserade konkurrens-fördelar (proaktivt)
Systematiskt kortsiktigt företagande
Aktörer som oftast gör rätt men tar genvägar i konkurrens-situationer
Aktörer som vill och följer regler
Aktörer som drivs av innovation och skapande
Aktörer som drivs av ett Greater Good
Liten risk att bli avslöjad
Aktörer som erbjuder arbetsplatser
Vill vara en god arbetsgivare
Spara pengar (reaktivt)
Aktörer som inte orkar och inte hinner
Aktörer som oftast gör rätt men har låg kunskap
Flertalet av byggbranschens aktörer vill göra rätt, några saknar kompetens eller/och tar genvägar. Det finns i tillägg ett antal som medvetet fuskar eller agerar utanför lagen. För att komma åt olika beteenden krävs olika åtgärder.
Genom anpassad påverkan kan man få företagen att röra sig i önskad riktning.
GÖR omedvetet fel
GÖR omedvetet RÄTT